

Glas

Glasiło SZDL za Gorenjsko

Gorenjske

Izdaja: OO SZDL / Direktor: Slavko Beznik / Ureja: Uredniški odbor / Odg. urednik: Miro Zakrajšek
Tel. uredništva 476/397 — Uprave 475 — Tek račun pri Komunalni banki Kranj št. 61-KB-1-Z-135 — Izhaja v ponedeljek in petek
Naročnina: letna 600, mes. 50 din

V ŠKOFJELOŠKI PREDILNICI BODO UKINILI ŽENSKO NOČNO DELO

ČAS JE, DA ZAČNO O TEM RAZMISLJATI TUDI DRUGA PODJETJA

Dne 1. julija prihodnje leto bo začela veljati mednarodna konvencija o ukinitvi nočnega dela žensk v industriji. Sopotpisnica te konvencije je tudi naša država. Čas je torej, da vsa podjetja, ki se zaposlujejo ženske pri nočnem delu, nemudoma začno proučevati, kako bodo uresničila določbe te konvencije brez škode za gospodarstvo. Toda doslej sta se te naloge v vsej državi lotili šele dve podjetji: Mariborska tekstilna tovarna in tekstilna tovarna v Sinju. Zdej se jim — prva v našem kraju — pridružuje še Gorenjska predilnica v Škofji Loki, ki bo ukinitila nočno delo žensk s 1. januarjem 1957. leta.

Po novem delovnem času bodo delavke v tej tovarni delale: prva izmena od ponedeljka do petka od 5. do

12. ure in ob sobotah od 5. do 14. ure; druga izmena od ponedeljka do petka od 12. do 19. ure in ob sobotah od 14. do 23. ure; tretja izmena od ponedeljka do petka od 19. do 24. ure, ob nedeljah pa od 5. do 14. ure.

Kljub skrajšanemu delovnemu času delavk se proizvodnja — po sedanjih izračunih podjetja — ne bo zmanjšala, ker bo moč odpraviti nekatere pomanjkljivosti v organizaciji dela. — Zmanjšali bodo zastoje strojnega in tehnološkega značaja. Razen tega, da se bo povečala tudi storilnost posameznih delavk, ker bodo le-te spričo ugodnejšega delovnega časa manj utrujene. Pri sedanjem nočnem delu žensk je povprečna proizvodnost za 3 odstotke manjša kot na dnevnih izmenah, dasiravno je električni tok ponoči močnejši.

Pričakovati je moč tudi to, da bo novi delovni čas ugodno vplival na zdravje delavk in da se bo zato zmanj-

šal odstotek ljudi v bolniškem stanju; tako bodo tudi izdatki podjetja za dopolnilni prispevek za socialno zavarovanje manjši. Pomembno pa je tudi to, da bo tovarna spričo novega delovnega časa prihranila dnevno od 700 do 1000 kilovatov električne energije (toliko jo porabijo dnevno v kranjski »Planiki«), kar bo zlasti ugodno v letnih dobah, ko industrija nima dovolj elektrike. Delavke pa zaradi ukinitve nočnega ženskega dela ne bodo prikrajšane pri prejemkih.

Seveda bo šele praksa pokazala tudi morebitne pomanjkljivosti in gre za zdaj šele za poskus. Prav pa bi bilo, da bi tudi druga podjetja, ki se zaposlujejo ženske pri nočnem delu, takoj začele proučevati, kako bi svoje delo prilagodila omenjeni konvenciji, da jih ne bo čas prehitel. Primer Gorenjske predilnice kaže, da se je ob temeljiti proučitvi in smotrni organizaciji dela moč tega lotiti brez škode za gospodarstvo.

z-k

OB DNEVU JLA
Smučarska patrolja ob meji

NARODNI HEROJ STANE ŽAGAR - VZOR NAPREDNEGA UČITELJA

NJEGOVI NEKDANJI UČENCI PREDLAGAJO USTANOVITEV SKLADA STANETA ŽAGARJA ZA PODELJEVANJE NAGRAD NAJBOLJSIM PEDAGOSKIM DELAVCEM

Pedagoški center pri Svetu za šolstvo LRS je v nedeljo, 16. t. m., priredil na Dobravi pri Kropi sestanek nekdanjih učencev in sodelavcev naprednega predvojnega dobnavskega učitelja in narodnega heroja Staneta Žagarja.

Na sestanek je prišlo več kot 50 nekdanjih učencev in sodelavcev, ki so ugotovili, da je bil Žagar že tiste čase učitelj, kakršnih je bilo v stari Jugoslaviji malo. Uporabljal je napredne metode, kakršne uvajamo zdaj s šolsko

reformo. Vsi njegovi učenci so dossegli v nadaljnjem študiju in v poklicih lepe uspehe.

Žagar je znal pri učencih vzgajati čut za harmonijo v medsebojnih odnosih ter enotne poglede v borbi za pravice delovnega ljudstva proti izkoriščevalcem in razrednemu sovražniku. Z obravnavanjem socialnih problemov in njihovih vzrokov je znal po učencih višjih razredov vplivati tudi na starše.

Pokojni tovariš Žagar je že tedaj uvajal družbeno upravljanje v šoli. Učenci višjih razredov osnovne šole so vsak mesec volili razredni odbor, v katerega so prišli najboljši učenci. Ti odborniki so pregledovali domače naloge in učitelja opozarjali na njihove pomanjkljivosti. Součence so opozarjali na šolsko disciplino. O morebitnih kaznih posameznikov je odločal celoten kolektiv učencev. Pokojni Žagar je organiziral tudi roditeljski svet. Delo kasnejšega narodnega heroja Staneta Žagarja je rodilo bogat sad, mnogo njegovih učencev se je takoj ob začetku vojne vključilo v NOB.

Bivši učenci in sodelavci so na nedeljskem sestanku izvolili dva odbora za zbiranje gradiva o Stanetu Žagarju. Prvi odbor, iz vrst bivših učencev, ki mu predseduje Ivka Križnar, bo zbral gradivo o delu Staneta Žagarja v šoli. Drugi odbor sestavljajo nekateri Žagarjevi sodelavci na čelu z Ivanom Bertonečjem - Johanom. Ta odbor bo zbral gradivo o Žagarjevem delu izven šole, na gospodarskem, kulturnem in političnem področju.

Udeleženci nedeljskega sestanka so sklenili poslati resolucijo Republiškega svetu za šolstvo, naj bi ustanovil sklad Staneta Žagarja za podeljevanje nagrad najboljšim pedagoškim delavcem.

PETNAJST LET JLA DOMOVINA, TITO IN ARMADA

Zelo redko se pripeti v življenju nekega naroda, da se vsi njegovi interesi povsem ujemajo z delom njegovih vodij, s političnimi in drugimi organizacijami, v katerih se državljanji izživljajo. To se pripeti le tedaj, ko neko ljudstvo preneha živeti za minulosť in ko krepko zakoraka po novi poti.

To se zdaj dogaja z našimi narodi. Besede armada, Tito, socializem, Zveza komunistov in druge, postanejo enoten pojem ne glede na to, koliko so različne. Druga brez druge pravzaprav ne morejo živeti.

Bilo je pred petnajstimi leti, v majhni bosenski vasi, v Rudem, kjer je bila rojena naša armada, rojena na tak način, kakršnega v svetu doslej še niso poznali. Treba je bilo smelo reči: Gremo naprej! Hočemo nekaj novega! In takrat je bilo treba imeti armado, tako vojsko, ki se ne bo borila le za ta ali drugi kraj, marveč za osvoboditev vse države in vseh narodov Jugoslavije.

Petnajst let! — V mislih oživijo Kozara, Bihać, Jajce in Drvar, Zelenogora in mostovi na Neretvi, Beograd v oktobrskem zmagoslavju in 1948. leto — leto težke, toda hrabre preizkušnje.

Govorili so, da so nam šteti dnevi, če se ne bo pripetil »čudež«. Bili smo sami. Toda »čudež« ni bilo, kljub temu pa smo ostali taki kot smo bili prej, še več — okrepli smo se. Kajti »čudež« smo začeli delati že 1941. leta, prav v Rudem. Ta čudežna volja je ostala nezlomljiva v ljudstvu in armadi, ker smo hoteli živeti svobodno in neodvisno.

Prav zato je vse tisto, kar je pri nas najplemenitejše in najplemenitejše, združeno v Titu, ljudstvu in armadi.

Tako bo tudi v prihodnje, ker nihče ne bo hotel omagati na poti v socializem. Na poti za srečnejše življenje in neodvisnost.

Narodi naše domovine verujejo v svojo armado, ki jim brani svobodo in neodvisnost, ki jim brani mirni razvoj. To svojo nalogo je naša armada že dovolj častno opravila in jo bo vselej tudi v prihodnje. Narodi Jugoslavije so lahko ponosni na to, da imajo tako močno armado, ki bo vedno pripravljena braniti tisto, kar je s krvjo priborila.

MAJOR D. MRDJA

Praznovanje v Loki

V soboto so v Škofji Loki pričeli s praznovanjem občinskega praznika. S prireditvami, ki so bile zaključene s slavnostno sejo Občinskega ljudskega odbora v torek, je pričelo KUD »Tone Sitrer« Šk. Loka v soboto ob 18. uri. Odprli so novo ustanovljeno lutkovno gledališče. Igrali so igrice »Meh za smeh«.

Ob 20. uri je bila slavnostna akademija v domu TVD »Partizan«. Spored, ki je bil zelo kvaliteten, so izvajali dijaki gimnazije in gojenci glasbene šole. Pred tem pa je govoril o pomenu praznika sekretar Občinskega komiteja ZK tov. Milan Zakelj. Posebno je poudaril utrditev socialističnih odnosov med posamezniki in posameznikov do družbe. Ob koncu je izročil predsedniku Zveze borcev, tov. Ivo Puharju, nov prapor ZB, znak priznanja za uspešno delo in za bodočnost. Predsednik občinskega ljudskega odbora, tov. Cvetko Kobal, pa je izročil 3 odlikovanja, ki jih je predsednik Tito dal tovarišu Puharju, Križaju in Brodarju.

V nedeljo pa se je bil na Mestnem trgu start patrolnega teka po partizanskih poteh. 12 patrol raznih organizacij JLA, predvojaške vzgoje in šol je šlo v smeri Ožbolta in Planice. Ističasno pa so odbrali (ne za obratovanje) dograjeno benočno črpalno postajo »Petrola«; treba je bo še opremiti. Ob 10. uri je bila tudi otvoritev 4 novih silosov na kmetijskem posestvu in

moderna hleva za 50 krav.

V nedeljo popoldne je organizacija Zveze borcev pripravila v domu TVD »Partizan« družabno prireditev. K. J.

OBČINSKI PRAZNIK V ŠKOFJI LOKI
Razvitje novega prapora Zveze borcev NOV

NAŠ RAZGOVOR

»GOZDARSKI INŽENIR BOM«

Ali že veste, da živi v Kranju najmlajši prometni milijonik, kar jih trenutno premore Gorenjska. — To je 10-letni Ferdo Segš s Huj, učenec 4. r. osnovne šole.

Ondan — v dopoldanskih urah je bilo — je mali Ferdo strumno stal na križišču vrh Jelenovega klanca v Kranju in s togimi, pa vendar odločnimi kretnjami usmerjal promet. Nikar ne mislite, da je bila to le šala, ki si jo je privoščil v svoji mladostni objestnosti. Povedati moram, da mu je pri usmerjanju prometa pomagal starejši milijonik, sicer bi malemu Ferdu, spričo živahnega dopol-

danskega prometa, trda predla.

Ko sem ga pozneje, ko je končal svojo odgovorno nalogo in odločil uniformo, vprašal, kako se je počutil na križišču, mi je Ferdo žarečih lic takole pripovedoval:

»Precej zmeden sem bil, pa tremo sem imel, ko sem stal na križišču. To je še dobro, da mi je tovariš milijonik pomagal, sicer bi vse zamešal. Če bi se prej pripravil, bi mi bilo laže.«

Kdo te je odlikoval s tem, da si bil izbran za prometnega milijonika? »V šoli so me izbrali — morda zato, ker se še kar pridno učim. Pa tudi moja postava mi je pomagala.«

Kaj pa počneš v prostem času?

»Zelo rad berem knjige, pa tudi v gledališče in kino hodim rad. Seveda si tega ne morem dostikrat privoščiti, ker nimam denarja — ata ga pa tudi nima preveč. Zelezostugar je. Za veliko družino mora skrbeti.«

Kam raje zahajaš, v kino ali v gledališče?

»Kino imam rajši. Tam gre vse hitreje, pa odmorov tudi ni. Zelo rad gledam filmske risanke.«

Ali si že razmišljal, kakšen poklic si boš izbral, ko boš odrasel?

Tu je mali Ferdo brez pomisleka odgovoril: »Gozdarski inženir bom. Gozdove imam zelo rad.

Če le utegnem, stečem v hosto, saj nimam daleč do nje. Lepo je tam, tako je vse mirno...«

Malega Ferda se je polotil nemir. Očividno je komaj čakal, kdaj bom končal z izpraševanjem.

Gotovo boš povedal doma, kako si opravljal službo prometnega milijonika, kajne?

»Seveda bom«, je priki-mal Ferdo in oči so mu zasijale. »Očetu in mami, pa bratom in prijateljem tudi, vsem bom povedal.«

»No, zdaj pa le steci in priden bodi, da te bodo veselili v šoli in doma«, sem klical za malim milijonikom, ki jo je urnih nog popihal okrog oga.

S. Š.

PRIPRAVE NA KONGRES DELAVSKIH SVETOV

Zbor proizvajalcev Zvezne ljudske skupščine je dal pobudo za sklicanje kongresa delavskih svetov Jugoslavije v prihodnjem letu. Odbor za sklicanje kongresa je že sestavil program, po katerem naj bi kongres načelno proučil mesto in vlogo delavskega samoupravljanja v razvijanju demokratične in socialistične družbene ureditve Jugoslavije. Probleme samoupravljanja bodo na kongresu obravnavali glede na posamezne gospodarske veje. Kongres pa ne bo razpravljal samo o delavskih svetih, marveč tudi o zbornicah in drugih gospodarskih združenjih ter o zborih proizvajalcev.

Po predloženem programu naj ne bi proučevali problemov samoupravljanja samo s političnega in ekonomskega, marveč tudi s sociološkega in etičnega stališča, ker samoupravljanje bistveno vpliva tudi na mentaliteto delavcev-upravjalcev, na notranje odnose v podjetjih ter na družbeni položaj delavskega razreda.

Gorenjska se pripravlja na novoletno jelko

Po vseh občinah kranjskega okraja se že pridno pripravljajo na praznovanje novoletne jelke.

V Radovljici bodo pričeli praznovati 28. decembra z lutkovno predstavo. Naslednji dan bo na sporedu filmska risanka, 30. januarja pa mladinska igra »Jurček« in prihod dedka Mraza. Če bo dedek Mraz utegnil, bo obiskal tudi posamezne razrede in obdaroval najboljše učence. Za Novo leto bodo prejela darila tudi nekatera društva.

Pripravljalni odbor, ki ga sestavljajo zastopniki vseh organizacij Jesenic in jeseniške občine, je imel v petek dopoldne svojo tretjo sejo, na kateri je sprejel dokončni program za organiziranje novoletne jelke in na kateri je razdelil sredstva, ki so jih prispevali ObLO Jesenice, sindikat in gospodarske organizacije. Sredstva so namenjena predvsem prireditvam, kakor gledališkimi, lutkovnim, kino in drugim predstavam za pionirje in cicibane ter za organiziranje prihoda dedka Mraza po posameznih krajih občine in na Jesenicah. Dedek Mraz bo obiskal kraje jeseniške občine in terene mesta Jesenice v dneh od 27. dalje, Jesenice same pa mu bodo priredile množičen sprejem na drsališču 30. t. m. Centralna prireditev novoletne jelke bo letos prvič na drsališču, kamor bo prišel dedek Mraz s spremstvom, ki bo nudilo gledalcem drsalno revijo, dedek Mraz pa bo kolektivno obdaroval otroke. Razen te obdaritve bodo obdarjeni, četudi skromno, vsi otroci Jesenic in jeseniške občine.

V Cerkljah bodo letos novoletno jelko prvič praznovali. Podjetja in kmetijske zadruge bodo poskrbela za kolektivno obdaritev otrok. »Svoboda« iz Kranja, Siražišča in Primskega bo priredila gostovanje. Za pionirje bodo pripravili zabavišče v zaprti dvorani, da bodo čim bolj uživali v pravljicnem vzdušju. Večji bodo streljali z zračno puško, v bifeju pa si bo vsakdo po najnižjih cenah lahko privoščil dober prigrizek. Pri strelski družini bo ustanovljen pionirski odred za 15-letnico JLA.

NAJAKTIVNEJŠA ZIROVSKA SINDIKALNA PODRUŽNICA JE V »ALPINI«

V nedeljo dopoldan je bila v Zireh redna letna konferenca Občinskega sindikalnega sveta. Iz poročila predsednika Pavla Kopača je bilo razvidno, da so imele vse sindikalne podružnice redne letne občne zbornice, razen podružnice obrtnih delavcev iz Gorenje vasi. Od vseh je najaktivnejša podružnica v podjetju »Alpina«, saj so tu delavci in uslužbenci 100% včlanjeni v sindikalno organizacijo. Celoten aktiv se je tudi razgovarjal o proizvodnosti in normah. Občinski sindikalni svet je dokaj delal, vendar ga ovira to, da so podružnice po vsej Poljanski dolini.

Na tem zboru so sklenili, da bodo ustanovili Društvo prijateljev prirode in pritegnili v organizacijo še neorganizirane delavce. Na Trebji bodo ustanovili sindikalno podružnico, da bodo tudi tu delavci lahko postali člani sindikata. Pomagali bodo družbenim organizacijam na terenu, posebno pa pri pripravah za praznovanje 30-letnice začetka fizikalnega dela v Zireh.

R. Čarman

Kolektivno obdaritev otrok pripravljajo tudi podjetja v Skofji Loki, ki bodo prevzela patronat nad posameznimi pionirskimi oddelki. Lutkovno gledališče bo prirejalo za mladino stalne predstave.

V Trzinu bo Prešernovo gledališče gostovalo z dvema predstavama za osn. šole. Gimnazijski mladinski bodo predvajali primeren mladinski film. Podjetja bodo pripravila kolektivna darila. Dedek Mraz bo hodil več dni naokoli po mestu in se ustavljal na novoletnem sejmu.

Dijaki nižje gimnazije Bled so nastudirali za Novo leto Ribičičevo igro »Vrabel«. Pionirji si bodo lahko ogledali film o alpskem smučanju, o evropskem veslaškem prvenstvu na Bledu itd. Cicibane bo obiskal dedek Mraz na čajanki in se pogovarjal z njimi. Pionirje bodo obdarovali kolektivno s knjigami, smučmi, drsalkami, osnovnošolske učence pa s serijo lutk. Podjetje Komunala bo podarilo pionirjem za Novo leto umetno drsališče.

Podobne priprave so v teku tudi po drugih občinah, vendar o njih še nismo prejeli podrobnejših poročil.

KAJ SODIMO O...

trgovini v bohinjškem kotu

Z razširjenostjo naše trgovske mreže se ne moremo preveč pohvaliti, še manj pa z opremljenostjo trgovskih obratov.

Na Gorenjskem smo sicer v tem oziru v povprečju na boljšem kot v ostalih predelih naše republike, saj odpade na področju Gorenjske 550 prebivalcev na eno trgovino ali trgovski obrat. Stevilka 550 pa nam hkrati pove, da smo še daleč od zaželenega stanja.

To je gorenjsko povprečje, se pravi, da ni povsod enako. Bohinjski kot je bržčas precej pod tem povprečjem...

Da bi ugotovili, kako je s trgovino v bohinjški komuni, smo povprašali tri gospodinjice iz Bohinjske Bistrice o tem, kaj sodijo o preskrbljenosti in razširjenosti trgovine na njihovem področju.

Prva gospodinja: Pogrešamo marsikaj. Po čevlje moramo recimo na Jesenice ali v Kranj ali pa še dlje. Tudi raznih železninskih potrebščin ni. Smešno je namreč peljati se na Jesenice po 10 dkg žebeljev ali pa po električno stikalo.

Druga gospodinja: Zelenjave v zimskem času v naših trgovinah ni dobiti. Pa tudi poleti je ni preveč. Cudi me, zakaj nabavljajo trgovine zelenjavo iz Radovljice, Kranja in od drugod, od nas, okoliških kmetov, ki jim jo ponujamo, pa je nečesto vzeti. Tega si ne znam razlagati. — In povrh vsega, prodajali bi jo lahko ceneje.

Tretja gospodinja: Ne vem, zakaj je meso po 220 dinarjev kg, ko pa mi prodajamo živino tudi po 50 do 60 dinarjev za kg. To je malce čudna matematika, ali ne?

To so le kratki odgovori na temo o trgovini v bohinjškem kotu. Ti odgovori pa povedo marsikaj zanimivega. Tudi nekatera vprašanja, ki so jih v odgovoru zastavile anketirane gospodinjice, zvene docela kot predlogi. Mar ne?

Pričujoči problemi bohinjske trgovine bodo bržkone hvaležno obdelovalno področje tudi za okrajno Trgovinsko zbornico in Občinski ljudski odbor v Bohinju. Le-ta naj bi tudi pospešil izglasovanje odloka o izvolitvi potrošniških svetov, saj jih imamo v nekaterih drugih občinah v našem okraju že skoraj leto dni!

Prav potrošniški sveti pa bodo brez dvoma pomagali — če se bodo pravilno lotili svojega dela — s pobudami reševati nekatera žgoča vprašanja bohinjske trgovine.

I. AUSEC

PREDLOG ZA USTANOVITEV POKRAJINSKEGA MUZEJA

Svet za prosveto in kulturo Okrajnega ljudskega odbora Kranj je na zadnji seji razpravljalo o ustanovitvi Pokrajinskega muzeja. Predlagal je Okrajnemu ljudskemu odboru, naj odobri sklep, da se v Kranju ustanovi Pokrajinski muzej. Ta muzej ne bi zavrl del lokalnih muzejev, marveč bi le vsklajal njihovo delo, hkrati pa

bi nadalje pospeševal razvoj tehničnih muzejev, specifičnih za Gorenjsko.

Osnovna dejavnost Pokrajinskega muzeja pa bi bila zbiranje gradiva o delavskem gibanju in narodnoosvobodilni borbi na Gorenjskem. Pri muzeju naj bi se, po mnenju sveta, ustanovil tudi urad za spomeniško varstvo. Doslej obstaja pri svetu le spomeniško varstvena komisija kot družbeni organ, ni pa nobenega upravno-operativnega organa za spomeniško varstvo.

—k

NA JESENICAH SO DODELILI INVESTICIJSKE KREDITE

Svet za družbeni plan in finance in Svet za gospodarstvo občinskega ljudskega odbora Jesenice sta na skupni seji dne 12. decembra t. l. obravnavala vloge podjetij za dodelitev investicijskih kreditov. Vloženih je bilo 12 prošelj, katerih skupna zahteva po kreditih je znašala skoraj 20 milijonov dinarjev. Ker občina ne razpolaga s tolikimi sredstvi, ni bilo mogoče ugoditi vsem prošilcem.

Predvsem je bilo ugodeno tistim podjetjem, ki so kreditno sposobna, ki bodo kredit v najkrajšem času odplačala, in v katerih se investicija najbolj izplača. Seveda je bilo treba v več primerih odstopiti od principa rentabilnosti investicij, ker gre za uslužnostna podjetja, ki ne pridelujejo. Vendar so bile vse zahteve podjetij opravljene, ker bi se z vloženimi sredstvi znatno izboljšale uslužnostne kapacitete v teh panogah kot so trgovina, obrt in kino podjetja.

Sveta sta skupno odobrila 9,277.000 dinarjev investicijskih kreditov, od te-

ga trgovini 2,777.000 din in obrti 6 milijonov 500.000 din. Od trgovskih podjetij je prejel kredit podjetje »Zarja« v znesku 1,750.000 din za nakup poslovne zgradbe na Gosposvetski cesti, dalje podjetje »Mineral«, »Kaštan« in »Delikatessa«. Ta podjetja bodo kredite uporabila za ureditve benojske črpalke, za nakup hladilnika in za druge investicije na trgovskih lokalih, ki jih zahteva sanitarna inšpekcija.

Od obrtnih podjetij je prejela kredit pekarna, ki ga bo uporabila za preureditev pekarne v Obrtniški ulici in podjetje »Rog« za nakup mesarskih strojev. Predvsem je nujna investicija v pekarni, katere naprave so že docela amortizirane.

Ostale zahteve po kreditih so bile značajno zavrtnene kljub opravičenosti investicij. Pri teh podjetjih so bile pomanjkljive dokumentacije, ponekod pa je nastopilo vprašanje kreditne sposobnosti. Tudi kinu Jesenice, ki zahteva kredit za preureditev kinodvorane, je bila zahteva trenutno zavrnjena, dokler ne preskrbi popolne tehnične dokumentacije investicij. V večini primerov znaša odplačilna doba kredita 2 leti in 2% obresti.

S. V.

TE DNI PO SVETU

Generalna debata v Generalni skupščini Organizacije združenih narodov se približuje koncu. V ospredju pozornosti je sedaj razprava o povečanju števila nestalnih članov Varnostnega sveta OZN. Na predlog latinskoameriških držav bi se naj to število povečalo od 6 na 8. — Naš delegat je predvsem poudaril, da je treba upoštevati pravično teritorialno razdelitev članstva, zlasti še z ozirom na precejšnje zastopstvo članic OZN s področja Azije in Afrike.

Delegacija Zveze komunistov Jugoslavije, ki se pod vodstvom člana izvrš. komiteja CK ZKJ Svetozarja Vukmanovića - Tempa mudi na prijateljskem obisku na Poljskem, se je že začela razgovarjati z delegacijo Združene poljske delavske partije. Razgovori potekajo v medsebojnem razumevanju ter v odkritosrčni izmenjavi mnenj glede specifične poti v izgradnji socializma.

Iz Port Saida poročajo, da je celotno pristanišče že pod nadzorstvom varnostnih sil OZN. Poveljnik varnostnih sil OZN polkovnik Engholm je izjavil, da so čete OZN prevzele včeraj tudi civilno upravo v mestu, ki jo bodo teden dni po umiku anglo-francoskih čet izročile Egipčanom.

Živahno delo Ljudske tehnike v Kamniku

Razstava fotografij — Radio klub — Dopolnilna vzgoja vajencev

Društvo Ljudske tehnike v Kamniku, ki ga za sedaj vodi še iniciativni odbor, je že pričelo uresničevati letni delovni program. V prvi vrsti je bil izpopolnjen odbor, ki dela pod predstvom ing. Sotlerja. Okrepili so tudi odbore sekcij, da bi te lahko izvajale obširnejše samostojne programe. Foto-klub, ki dela v prostorih gimnazije, je odprl razstavo umetniških in dokumentarnih fotografij člana društva tov. Avguština Laha, s katero se pričena intenzivno delo starejših amaterjev. Po ocenitvi slik bo foto-kino zveza LTS pomagala organizirati seminar višje stopnje za umetno fotografijo, ki ga bodo vodili priznani slovenski mojstri. V gimnazijskem laboratoriju ima foto klub na razpolago vse priprave in fotografske aparate. V kratkem bodo fotoamaterji polagali izpite.

Radio klub, ki dela v prostorih kulturnega doma v Kamniku, ima samostojno sprejemno in oddajno postajo ter vzdržuje zveze z vsemi radio amaterji po svetu. Mimo tega prireja klub amaterske tečaje za mladino in pionirje, so pa tudi možnosti za širše udejstvovanje vseh, ki se zanimajo za radijsko tehniko.

Bastlarski klub in seminar za ročne spretnosti delujeta vsako soboto popoldne v prostorih gimnazije. Prav tako bo v kratkem začel delati modelarski klub, ki bo na prejšnji organiziral v Kamniku razstavo in zbiral sodelavce.

Elektrostrojna komisija se bo predvsem posvetila dopolnilni vzgoji vajencev, ki jih bo združila v krožke. Mnogo dela bo imela tudi propagan-

dna komisija z organiziranjem predavanj in usmerjanjem mladine v klub.

V društvu Ljudske tehnike sedaj aktivno usmerja delo krožkov in klubov okoli 30 članov, ki skušajo utreti pot novim oblikam udejstvovanja. Število delovnih članov je že naraslo na 60.

Gozdove v neposredni bližini Trziča naj bi zaščitili in uredili v naravni park

Trzič leži v ozki dolini, zaradi tega mu manjka sprehajališč in parkov. Tej potrebi bo v veliki meri zadosteno, če prevzame ObLO gozdove v neposredni bližini mesta in jih uredi v naravni park. Kukovnica, ki se dviga nad mestom, je zelo strma in nevarna zaradi rušenja skal, ki se posebno v pomladanskem času valjajo navzdol k stanovanjskim hišam in k tovarni. Občina je za dodelitev teh gozdov že zaprosila in bo zavarovala nevarna mesta na pobočju Kukovnice.

KRATKO TODA ZANIMIVO

SEJA UPRAVNEGA ODBORA REPUBLIŠKE TRGOVINSKE ZBORNICE

Kranj, 20. decembra.
Danes je bila v Kranju seja Upravnega odbora Trgovinske zbornice LRS, ki je v prvi vrsti razpravljala o pripravah na tržne razmere v prihodnjem letu in razen drugega še o pravilniku za komercialiste. I. A.

PREDAVANJA ZA KNJIŽNICARJE

Svet »Svoboda« in prosvetnih društev okraja Kranj prireja ob nedeljah dopoldne predavanja za podeželske ljudske knjižničarje. Predavanja so v čitalnici študijske knjižnice v Kranju. Predavajo profesorji tukajšnje gimnazije o domači in svetovni književnosti, o knjižničarjevih dolžnostih in tehničnem delu v knjižnici. Knjižničarji se zanimajo za poučna in za knjižničarje koristna predavanja, saj je bil dosedanji obisk prav zadovoljiv. B.

PREBIVALCI PRISTAVE PRI TRZIČU SI ŽELJO TRGOVINE

V Pristavi pri Trziču je iz leta v leto več novih stanovanjskih hiš in v prihodnjem letu bo tudi Podlasca zadržana. Trgovine so oddaljene, zato bi bilo prav, da trgovska podjetja ali druga poskrbijo za otvoritev nove trgovine z živili.

V Lešah so uredili v starih, nepriemernih prostorih lep trgovski lokal. Blago se odslej ne bo več kvarilo. J. V.

TRZIŠKA OBČINA BO GRADILA 4-STANOVANJSKO HIŠO

Po pogodbi med občinskim ljudskim odborom Trzič in podjetjem »Gorenje« iz Radovljice, ki je prevzelo gradnjo za 12.194.000 dinarjev, bo nova občinska štiristanovajska hiša ob Cankarjevi cesti do 15. januarja 1957 pod streho. Prve dni junija se bodo stranke že selile vanjo, četudi temelji še niso izkopani. J. V.

VISOKA ZMAGA JESENISKIH HOKEJISTOV

V sredo popoldne so jeseniški hokejisti odigrali prijateljsko tekmo v počastitev Dneva JLA s Crveno zvezdo iz Beograda. Zmagali so Jeseničani z 9:1 (5:1, 4:0, 0:0).

LJUDJE IN DOGODKI

Pomemben razgovor na nepomembnem kraju

Te dni je bilo slišati dve novici: da je indijski premier Nehru odpotoval v ZDA, takoj za tem pa vest, da bo sovjetski obrambni minister Žukov prihodnji mesec obiskal Indijo. Ti dve poročili, čeprav med seboj brez zveze, zelo nazorno kažeta današnji neodvisni položaj Indije med dvema blokovskima póloma. Hkrati pa govorita tu-

z manj zmernim Dullesom in podpredsednikom Nixonom. Odgovoritev obiska je prišla prav tudi v toliko, ker so šele poznejše predsedniške volitve v ZDA znova postavile Eisenhowerja v predsedniški naslonjač za nadaljnja štiri leta. Sedanji razgovori se bodo petmetakem lahko nanašali na daljšo dobo, kot pa bi se tisti, predvideni za poletje pred negotovim izidom volitev.

Pa tudi današnja politika Washingtona, ki se je zlasti v suški krizi izkazala s precejšnjo treznostjo in zavzemanjem za popuščanje napetosti, laže najde skupni jezik sporazumevanja z značilno indijsko politiko miru in sožitja med narodi. Za oba državnika je torej sedanjí trenutek kar se da ugoden za skupni sestanek in izmenjavo mnenj.

Glavni del razgovorov je bil na Eisenhowerjevji farmi v Gettysburgu, kakih 120 km izven Washingtona. V takem prijetnem in domačem vzdušju, kjer obeh državnikov niso motili »uradni obredi« in nepovabljeni ušesa, so tudi razgovori lahko potekali iskreneje in plodnejše.

Govorila pa sta o vseh važnih svetovnih problemih, ki pretresajo svet. Ameriško-indijski odnosi so bili seveda tudi na dnevnem redu, čeprav le-ti zdaj niso kočljivi. Vendar je Nehru nedvomno povedal stvari, ki mu ležijo na srcu v zvezi z ameriško poli-

tiko v neposredni bližini indijskih meš. Tu je predvsem oboževanje sosednega Pakistana, s katerim je Indija v dolgotrajnem sporu okrog Kašmira. Indija tudi z namrščenim čelom gleda na nevarne blokovske klešče, ki jo stiskajo z obeh strani — na jugovzhodni azijski pakt (SEATO) in na Bagdadski pakt. Indija pa je znan nasprotnik vseh vojaških paktov, ker, kot pravi Nehru, ti ustvarjajo na svetu vojno vzdušje in zmanjšujejo varnost.

Glavna teža razgovorov je bila vsekakor na svetovnih vprašanjih, ki zdaj vznemirjajo svet. Za suški problem sta čela vsak pripravljen lasten recept, kako naj bi rešili ta spor. Indijski in ameriški načrt sta namreč bila glavni izhodiščni točki za reševanje tega perečega problema. Posebno pozornost je zbujal razgovor o priznanju LR Kitajske. Indija je bila namreč na letošnjem zasedanju Generalne skupščine lista, ki je predložila sprejem Kitajske v OZN, medtem ko so ZDA bile že od nekdaj tiste, ki temu najodločneje nasprotujejo. Ta razprava je bila tem zanimivejša, ker se je kitajski predsednik Ču-En-Laj mudil kot Nehrujev gost v Indiji, tik preden je indijski premier vstopil v letalo za ZDA. Ču-En-Laj je svoj obisk po raznih azijskih državah »planiral« tako spretno, da se bo vrnil v Indijo takoj za tem, ko bo Nehru prišel s svežimi

novicami z onstran Atlantika. Kljub tej tako dobro organizirani »posredovalski« vlogi, pa se Nehru in Eisenhower bržkone nista sporazumela v tem vprašanju, razen v tem, da imata o njem pač vsak svoje mnenje. Toda nihče ne more reči, da ne bi Nehrujevi dokazi o nujnosti priznanja pekinške vlade le ne otajali vsaj del nepristopnosti Washingtona za kitajski problem.

Na mizi pred obema državnikoma pa so bile najbrž tudi druge mape z različnimi naslovi od razorožitve in prenehanja nuklearnih poskusnih eksplozij pa tja do kolonializma.

Čeprav je politika obeh dežel jasno začrtana v skladu z njihovimi koristmi in notranjim sistemom, pa je nedvomno v marsičem vplivala na potek razgovorov skromna in simpatična pojava indijskega premiera in zmernost ameriškega predsednika. »New York Times« je zapisal, da vsi tisti, ki poznajo Indijo, »niso nikdar dvomili v iskrenost, ideale, visoke namene ali v stališče Nehruja kot državnika.«

Indijska politika je znana po svojih tihih in skromnih posredovanjih v odločilnih trenutkih sodobnih mednarodnih zapletov. Zato tudi zdaj nismo pričakovali od obiska Nehruja v ZDA kakšnih hrupnih rezultatov. Takšen sestanek pa vzlic temu ne more prinesiti drugega kot koristno, je zapisal neki ameriški časopis. Mi pa še lahko pristavimo, da četudi bo to »koristno« morda prišlo na dan šele pozneje, to le še bolj poudarja pozitivno vlogo, ki jo igra zdaj mlada indijska republika v pomirjevanju razburkanega morja mednarodnih dogajanj.

TURIZEM IN GOSTINSTVO v jeseniški občini

Na zadnji seji Sveta za turizem in gostinstvo pri Občinskem ljudskem odboru Jesenice so obravnavali gospodarski položaj turističnih in gostinstvenih podjetij v občini. Večina turističnih podjetij gornjesavske doline je izkazovala ob polletju in tudi v drugem delu leta visoko izgubo. Promet v turizmu se je v primerjavi s preteklim letom precej zmanjšal, podjetja pa so prišla v težak finančni položaj. Kolektivni so prejeli 60-80% plače in niso mogli kriti družbenih obveznosti. Prvi ukrep za izboljšanje njihovega finančnega položaja je storila občina s spremembo družbenega plana, ko je tem podjetjem zmanjšala obveznosti glede amortizacije, obresti od osnovnih sredstev in sklada za samostojno razpolaganje. Znižanje vplačil v sklade podjetij sicer ni gospodarsko, ker podjetja ne bodo razpolagala s sredstvi za investicije in nabavo osnovnih sredstev, vendar je boljše kot da izkazuje izgubo, ki jo ne bo nihče saniral, ker ni takšnih namenskih sredstev. S spremembo instrumentov v gostinstvu se je obveznost do skladov turističnih podjetij znižala za okrog 3.550.000 din, kar je vplivalo na zmanjšanje stroškov in s tem izgube. Ob koncu novembra izkazuje večina teh podjetij že dobiček. Tudi Dom v Planici, ki je imel ob polletju 1 milijon dinarjev izgube, izkazuje zdaj nad 100.000 din dobička.

Vodstva teh podjetij so rešila problem prometa tudi s tem, da so v ne-sezonskih mesecih pridobila večje število gostov — socialnih zavarovancev, in pri tem v glavnem izkoristila kapacitete. Promet se je povečal in s tem dosegel dohodek, ki je ob znižani obveznosti odpravil izgubo. Podjetja so prišla do 100% plač in uredila svoje obveznosti.

Vsekakor ni najboljša rešitev prometa turističnih podjetij v tem, da napojimo hotele z okrevanci. Vendar je smatrati za pojav kot prehodni in v tem primeru edino možen, da se čim bolj izkoristijo gostinske kapacitete.

S SEJE OBLO TRŽIČ

TRŽIČ SE BO ŠIRIL PROTI JUGU NA KRISKO IN BISTRISKO POLJE

O gospodarskem položaju občine in gospodarskih organizacij je na občinski seji pretekli teden poročal predsednik tov. Lovro Cerar, o šolstvu pa tov. Kavari. Najbolj zanimiva je bila razprava o osnutku odloka o zazidljivosti. V tržiški občini primanjkuje stavbišč; vse je namreč v bregovih. Tržiški občani bodo morali zidati hiše v strnjanih naseljih, ne več raztreseno kot doslej. Dosedanji način zidave je za občino predržg, saj se prej ali slej oglasi lastnik hiše in zahteva vodovod, elektriko, cesto, kanalizacijo itd. Posebna komisija je izjavila, da je za Tržič neizogibno širjenje proti jugu na kriško in bistriško polje. Vasi Breg in Loka bosta ohranili svoj kmečki značaj.

Ljudski odbor je potrdil predlog, da se Delavsko - službena menza tržiške predilnice in tkalnice združi z Dekliškim domom v novo organizacijo z naslovom »Delavski dom BPT«. Odborniki so razpravljali še o gostini »Pri Slugi«, o Gorenjski občinski, odobrili so dopolnilno dotacijo dijaškemu domu in vrtcu, pekarijo pa oprostili plačila prispevka pri gradnji nove pekarije, ker podjetje nima svojih sredstev. Zdravstvenemu domu je Oblo dal garancijo za nabavo kredita za rentgenski aparat. J. V.

ODMEVI NAŠIH ČLANKOV

OBRATNO AMBULANTO V »TISKANINI« KAZE IZVOPOLNITI

V 90. številki našega lista smo pisali o ambulanti v tovarni »Tiskanina« Kranj, ki bi jo bilo treba preurediti. Zanimalo nas je, kako je s to zadevo, zato smo se obrnili na predsednico DS Marijo Strajnarjevo. Povedala je, da je pred nedavnim o tem razpravljali delavski svet podjetja. Ker so sredstva za tekoče leto že razdeljena, so člani zadelišili upravni odbor, naj za prihodnje leto pripravi stvarne predloge o višini sredstev, ki naj bi jih porabili za preureditev prostorov, za nabavo nujne opreme in dopolnitev zobne ambulante. Finančne možnosti tovarne trenutno niso velike. V predilnici in tkalnici bodo morali urediti tudi klimatske in sanitarne naprave. Tovarna je stara, zato terja veliko popravil in delovni kolektiv bo moral zanje izdati težke milijone. Kljub temu izjavljajo v »Tiskanini«, da bo izpolnitev ambulante ena izmed njihovih prvih nalog v prihodnjem letu

Na slabo turistično sezono je vplivalo tudi vreme. Številni zimski gostje — smučarji bi obiskali to dolino ob dobrih snežnih razmerah, ki pa zadnja leta niso bile najugodnejše. Na zmanjšane promete turizma v gornjesavski dolini vpliva tudi stanje hotelov in drugih turističnih naprav. Hotel »Razor« in »Slavec«, ki ležita v središču Kranjske gore, nudita gostu zelo malo. Zastarele sobe in drugi hotelski objekti ne ustrezajo več turizmu.

Zimski turizem bi znatno pospešila dograditev železnice, vendar gradnja počasi napreduje. Drugi kraj v Sloveniji, ki se v turističnem pogledu glede teh športnih naprav hitreje razvija, bodo na ta način odvzeli tej dolini dolgoletno slavo.

Nekateri gostinski obrati in občini dosegajo zadosten promet, s katerim v celoti krijejo svojo režijo. Vsi so pavšalno obdavčeni, kar jim zelo olajšuje poslovanje. Nekatera manjša gostišča, ki so prišla pred dvemi leti v socialistični sektor, imajo stalne probleme s poslovanjem. Včasih se njihovo stanje izboljša, tako da so aktivna, nato pa nastane ponovno izguba in s tem problem plač ter drugih obveznosti. Spričo tega je Svet za turizem

predlagal občini, naj likvidira gostišča »Pri Markotcu«, »Pri Hafnerju«, »Pri Cebularju« in gostišče »Bevčca«.

V splošnem pa je stanje v turizmu in gostinstvu dosti boljše kot je bilo pričakovati po polletnih analizah, ki so kazale, da bodo morali tudi nekatera važna podjetja, kot je Dom v Planici, iti v likvidacijo.

S. V.

DELO IZOBRAŽEVALNE SEKCIJE DPD »SVOBODA« V KRANJSKI GORI

Izobraževalna sekcija DPD »Svoboda« Slavka Černeta v Kranjski gori se je odločila, da bo letos organizirala več predavanj, na katera bo vabila naše priznane strokovnjake, ki naj bi predavali o različnih temah. Tako je v ponedeljek 17. decembra predaval o skrivnostih vsemirja naš znani poljudno - znanstveni pisatelj, planinec in astronom tov. Pavel Kunaver. Predavanje, ki je bilo nadvse zanimivo, je obiskalo okrog 120 ljudi. Predavanja se je zlasti v velikem številu udeležila mladina, vendar bi bilo želeli, da bi jih v prihodnje v večjem številu obiskali tudi odrasli. S.

OSKRBA TRGA S KMETIJSKIMI PRIDELKI

Posestvo Pristava pri Bledu skuša prodati pridelke po ugodnih cenah

TODA NA POTI DO KUPCA SE BLAGO VEČKRAT NEUPRAVIČENO PODRAŽI

V zadnjem času mnogo govorimo in delamo na tem, kako bi čim bolj pocenili izdelke in kmetijske pridelke. Zal pa je za zdaj še malo takih, ki cene znižujejo ali vsaj ne zvišujejo. Vsekakor zahteva to mnogo prizadevanj celotnega kolektiva.

Poglejmo, kako je s cenami nekaterih pridelkov posestva na Pristavi pri Bledu. Pred leti je bilo posestvo zanemarjeno. Sedaj pa — kljub temu, da je na posestvu zaposlenih skoraj polovico manj ljudi kot prej, so postali konkurenčni nekaterim drugim posevkom.

»Uspelo nam je, da smo na posestvu zaposlili res pridne ljudi; ljudi, ki jih veselijo delo na zemlji, kar je opaziti tudi, če primerjamo, kako je posestvo urejeno sedaj in kako je bilo zanemarjeno pred leti,« pravi upravnik posestva na Pristavi tovariš Martinčič. »V začetku je bilo težko, kupec ni bilo, ker le-ti še niso vedeli, da pri nas lahko dobijo vse najnujnejše sočivje, zelenjavo in tudi sadje. Sedaj smo si pot do kupcev utrh in lahko rečem, da so nam k temu pripomogle samo zmerne cene.«

Cene pridelkov na Pristavi so nižje kot na nekaterih drugih posestvih. Za primer vzemimo samo maslo. Posestvo prodaja maslo blejskemu trgovskemu podjetju »Koloniale« po 500 dinarjev kilogram. To maslo prodajajo v trgovini okoli 100 dinarjev dražje. Zato ljudje raje hodijo po maslo na Pristavo, kjer je cenejšo. Trgovsko podjetje »Koloniale« pa je spričo tega zaprosilo, naj bi v drobni prodaji na posestvu maslo podražili. Kako so se odločili na Pristavi? Tovariš Martinčič pravi, da nimajo namena ustvarjati na račun zviševanja cen posebnih dobčkov. »Glavno je, da krijemo svoje izdatke. Zato bomo sedaj skušali čim več masla prodati strankam sami. Ljudje namreč prihajajo k nam že iz raznih krajev, tudi iz drugih republik. Trudili se bomo, da bomo svoje izdelke še naprej prodajali po čim nižjih cenah.«

Vsekakor lahko to hotenje samo z veseljem pozdravimo. Toda — ali ne bi lahko tudi nekatera druga podjetja ob skrbnejšem pregledu svojih kalkulacij ugotovila, da se pri njihovih

cenah da še marsikaj popraviti v prid kupcev — delovnih ljudi.

Tudi pri prodaji solate je posestvo našleto na nerazumevanja nekaterih odkupnih trgovskih podjetij. Sedaj dobivlja podjetje solato po 30 dinarjev trgovskemu podjetju »Koloniale« na Bledu, le-to pa jo prodaja po okoli 40 dinarjev. Med sezono je posestvo prodajalo solato tudi blejskim hotelom. Kljub temu, da so hoteli dobivali s posestva solato po zelo nizki ceni, se to ni pokazalo v cenah dnevnih penzionov. Vsem je znano, da je bila letošnja turistična sezona povsod, prav tako pa tudi na Bledu, bolj borna. Eden izmed glavnih vzrokov temu so bile previsoke cene. Zakaj si ne bi tudi hoteli prizadevali, da bi cene čim bolj znižali, posebno še, če so imeli pri nakupu sočivja in zelenjave take ugodnosti kot na Bledu. Res je, da so imeli še mnogo drugih izdatkov, vendar — treba je pričeti z malim. Danes en dinar, jutri dva, postopoma pa bi se znižanje, pri pravilnem gospodarjenju in prizadevanju vseh že poznalo.

Posestvo na Pristavi je hotelo s svojimi pridelki prodreti tudi na jeseniški trg. Toda — jeseniška trgovina je bila pripravljena odkupovati solato le po 18 do 20 dinarjev, medtem ko jo je hkrati prodajala po približno 40 dinarjev. Torej bi bili potemtakem stroški trgovine večji oziroma vsaj še enkrat tolikšni, kolikor je stala solata sama. Pri teh pogojih pa posestvo ni dalo solate jeseniškemu trgu.

Vprašamo se, zakaj vse to? In to ravno na Jesenicah, ki je izrazit delavski kraj! Osamljena prizadevanja enega podjetja ne morejo roditi pravega uspeha, če pri tem naložijo na nerazumevanje drugih podjetij za korist potrošnikov. Lj.

n-o-j

Šola v Predosljah bo končno dobila tri nove razrede

Potreba po prostorih in učilnicah je pereča skoro po vseh vaških oziroma podeželskih šolah. Šola v Predosljah je nedvomno ena tistih, ki te prostore najbolj potrebuje, saj imajo za osem razredov ali 250 otrok le dve učilnici v šoli, ena učilnica pa je v stari mizarski delavnici, ki za učilnico ni primerna. Več let so pripravljali načrt za zgraditev nove šole, vendar se je zadeva zavlekla, tako da je proračunskih sredstev za šolo zmanjkalo. Končno so se odločili, da bodo sestavili dva razreda nad dvorano prosvetnega doma v Predosljah. S subvencijo 3 milijonov so načrt pričeli uredničevati v letu 1954. Prvočino zamisel o preureditvi doma so nekoliko spreminili, ker bi šola s tem ne pridobila mnogo. Tako so celotni prosvetni dom še v istem letu delno preuredili, tako da je ob koncu leta 1954 nova stavba že stala pod streho. Toda, ker je zmanjkalo kredita, kljub temu, da so prebivalci sami mnogo prispevali, so prenehali s delom. Šele pred kratkim je Obč. ljudski odbor Kranj iz svoje proračunskega dodelil okrog 5 milijonov dinarjev za dokončno izgradnjo gornjih prostorov, ki so namenjeni šoli in krajevnemu uradu. Delavci krajskega gradbenega podjetja že nekaj dni nadaljujejo delo. Šola bo v prihodnjem letu dobila 3 nove učilnice

in pisarniške prostore, ki bodo ustrezali vsem higiensko - zdravstvenim predpisom, zaradi česar bo tudi pouk lahko normalno potekal. R. Čarman

Nabiralna akcija za postavitev spomenika padlim na Jesenicah

Odbor za postavitev centralnega spomenika padlim v NOB in žrtvam fašističnega nasilja na Jesenicah je razposlal podjetjem, ustanovam in organizacijam pozive, v katerih jih naproša, naj po svojih močeh prispevajo za ta spomenik. Doslej je pozivu odzval Občinski sindikalni svet s 100 tisoč dinarji, rešilna postaja Jesenice s 10.000 dinarji, hidrocentrala Moste s 30.000 dinarji, Elektro Zirovnica s 30 tisoč dinarji, »Ribičnik« Jesenice s 10.000 dinarji, Železniško transportno podjetje v Ljubljani s 25.000 dinarji in KZ Kranjska gora s 5000 dinarji. — Tudi uslužbenci jeseniške ljudske knjižnice so nabrali sicer skromno, vendar vzgledno vsoto prostovoljnih prispevkov. Obvestila o prispevkih prihajajo še naprej in pričakovati je, da bodo gradnjo centralnega spomenika podprle vse ustanove in organizacije ter prebivalstvo občine Jesenice. U.

U.

U.

U.

U.

U.

U.

U.

U.

U.

U.

U.

U.

U.

U.

U.

U.

U.

U.

U.

U.

U.

U.

U.

U.

U.

U.

U.

U.

U.

U.

U.

U.

U.

U.

U.

U.

U.

U.

U.

U.

U.

U.

U.

U.

U.

U.

U.

U.

U.

U.

U.

U.

U.

U.

U.

U.

U.

U.

U.

U.

U.

U.

U.

U.

U.

U.

U.

U.

U.

U.

U.

U.

U.

U.

U.

U.

U.

U.

U.

U.

U.

U.

U.

U.

U.

U.

U.

U.

U.

U.

U.

U.

U.

U.

U.

U.

U.

U.

U.

U.

U.

U.

U.

U.

U.

U.

U.

U.

U.

U.

U.

U.

U.

U.

U.

U.

U.

U.

U.

U.

U.

U.

U.

U.

U.

U.

U.

U.

U.

U.

U.

U.

U.

U.

U.

U.

U.

U.

U.

U.

U.

U.

U.

U.

U.

U.

U.

U.

U.

U.

U.

U.

U.

U.

U.

U.

U.

U.

U.

U.

U.

U.

U.

U.

U.

U.

U.

U.

U.

U.

U.

U.

U.

U.

U.

U.

U.

U.

U.

U.

U.

U.

U.

U.

U.

U.

U.

U.

U.

U.

U.

U.

U.

U.

U.

U.

Pri graničarjih

O, hoste, hoste,
nekoč bo zopet vse tiho
po vas
vse mirno,
le slavček bo letal pet
v noč neizmerno...

Tako je zapisal pesnik še takrat, ko so topovske kroglice lomile gorske skale, ko je pojila rodno zemljo kri številnih borcev. Znanih in neznanih... Zapisal jih še takrat, ko smo lahko konec vojne in njenih grozot šele slutili.

In čutili smo ta konec. Vroče smo si ga želeli, trepetali smo za vsakega borca, za vsakega človeka. Vedeli smo, da mora biti enkrat konec tega gorja. Vedeli smo tudi, da bo ta konec naznačil začetek nečesa novega, nečesa lepšega.

Na dolgotrajnih pohodih, ob priložnostnem počitku pod kako starodavno smreko, na položaju in povsod je Jože sanjal, kako bo takrat, ko bo konec vojne, ko bo spet prišel domov, v domači kraj. Vse bo lepše. Vse bo razkošnejše. — Zal Franceta ne bo več med fanti...

VSAK DAN, OB VSAKI URI SO GRANIČARJI NA POLOŽAJIH

In pomagal bo Minkin'm staršem, da bodo brž popravili požgano hišo. Kdaj pa kdaj bo šel tudi vasovat k njej. Spet bo prijel za plug, toda tokrat bo Jože močnejše in globlje zaoral ledino. In rodilo bo bolje, bogateje kot kdajkoli prej...

Tako je sanjal Jože, tako so na splošno sanjali ljudje. Takrat bo konec trpljenja.

Takrat bomo odložili mitraljeze in puške. Takrat...

Toda hkrati so vsi tudi čutili, da bo treba braniti pridobitve pravičnega boja. In še kako braniti!

Tudi Jože je po koncu vojne še naprej nosil vojaško suknjo. Še celo leto dni ga ni bilo domov.

Slednjic so ga le zamenjali drugi. Drugi Jožeti in Franceti...

Tako gre od takrat iz leta v leto Tiste, ki so odslužili vojaški rok, zamenjujejo drugi fantje, ki so prišli na vrsto.

Ni več vojne, v hostah je postalo tiho. Slišati je le še brnenje žag in truš sekir gozdarjev, ki podirajo drevesa. Tu pa tam tudi počij puška navdušenega lovca in srnjak ali gams omahne...

Jože pa gre od časa do časa le še na orožne vaje.

Na meji smo bili. Med graničarji. Bil je tako lep dan.

Bili smo v eni izmed mnogih vojaških karavil, prebivališč graničarskih enot.

Pred praznikom armade smo jih obiskali. Sicer se pa dan od dneva in noč od noči v življenju graničarjev ne razlikuje mnogo. Njihova vojaška služba je pač nekoliko drugačna kot v drugih vojaških enotah.

Vedno so v pripravljenosti... Milanu iz Vojniča, to ni sedaj nič več čudnega. Ze dobro leto dni je v karavli.

»Ze od takrat, ko sem vstopil v JLA in pozneje, ko sem prišel na mejo, v karavlo, me je močno zanimalo življenje v teh enotah. V mislih sem si predstavljal karavlo popolnoma drugačno kot pa je v resnici. — To je pravo stanovanje!»

V delu, počitku in učenju poteka življenje Milanu in drugim. Tovarištvo?

»Brez tovarštva se ne da zamisliti življenja v karavli.« pripoveduje poročnik Zarko, doma iz okolice Zrenjanina. »Saj so naše dolžnosti tako tesno povezane z vsakim posameznikom.«

Vem. Vem tudi to, da je današnje tovarštvo izšlo iz takratnih težkih dni narodnoosvobodilnega boja. — Tovarištvo...

Vendar kaj takega nisem pričakoval. Vojaki karavle »K«, kupijo vsak mesec, s prihranki od svojih mesečnih

15 LET JLA

Vasica RUDO, v gorah Sandjaka, se mora zahvaliti prav naši Revoluciji, da je postalo njeno ime pomembno in znano v vsej državi.

22. decembra, pred petnajstimi leti, so se zbrali borci na položni planjavi za vasjo. Tudi vrhovni komandant NOV in POJ, tovariš Tito je bil takrat navzoč...

Takrat je bila ustanovljena prva redna enota NOV, ustanovljena je bila I. proletarska brigada, ki je postala poslej nosilec vsega partizanskega gibanja. »Naprej, proletari!«, je bilo dostikrat slišati vsa štiri leta krvavega boja za svobodo.

»Naprej, proletari — juriš!« Ta klic je odmeval na strmih pobočjih naših gora in sovražniku je ledela kri...

»Proletari gredo«, so se pomenkovali ljudje, ko so borci I. proletarske brigade korakali skozi napol požgane in oropane vasi.

nagrad, pasto za zobe, kolonsko voščilo in britvice za britje. To je skupna last vseh. Prav vseh. Tudi tistih, ki morda

Avstrijo. Streljali da so, je dejal, »na miličnike, in ušli...«

Takoj smo zgrabili orožje in odšli na položaje. Pregledali smo ves gozd, toda nikjer nikogar. Pozneje smo ugotovili, da se je eden izmed treh ubežnikov ločil od skupine in sam nadaljeval pot.

Da bi nam zabrisali sled, je nekdo odvrnil jopič. Prav zato smo ga kmalu zapazili, saj je imel na sebi belo srajco. Približal sem se mu na razdaljo petih metrov in zavpil — Stoj! — Kako sem bil presenečen, ko je razen njega vstal izpod listja še en begunec.

Prijeli smo jih...

Pozneje sem zvedel še za ta primer: Ko je rajonski stražar obvestil v odsotnosti komandirja karavle grani-

čarje, da je zapazil neznanca, ki je prestopil našo mejo, so prav tako brž stekli na položaj. Stražar jih je tudi opozoril, da ima neznanec nbi pri sebi.

Kmalu so ga prijeli. Težava je bila le v tem, da se niso mogli brž sporazumeti. Kasneje jim je le uspelo razumeti ga, ko jim je povedal: »Teško

PISE: IZTOK AUSEC

je živeti v Avstriji, zato bi rad živel tu, pri vas...«

Taki so graničarji. Vojaki. Predvsem vojaki, pa tudi ljudje.

Ali imajo tudi kaj zasebnega življenja?

Ali sme biti v njihovem vsakdanjem napornem življenju, ko nihče izmed njih ne ve, kdaj bo šel v patrolo, kdaj bo treba na ta ali oni ogled, tudi kak prostorček za čustva?

Za tista, navsezadnje, človeška čustva?

Brez katerih človek ni več človek? To me je prav res zanimalo...

V dežju in snegu, pozimi in poleti, v mrazu in vetru, v trdi temi in v mesečino osvetljenem gozdu. Vsakokrat je drugače.

Najbolj neprijetno je bržčas takrat, ko je trda tema in rahlo rosi iz vodenih oblakov. Takrat ne vidiš prsta pred nosom.

Če ne bi graničarji poznali vsake peči terena, ki so ga prehodili že nešteto krat, bi se Marko, Dejan, Vaso in mnogi drugi vračali v karavlo z buškami na nosu. Saj ne bi bilo nič čudnega opraskati nos ob kako, kdo ve koliko let staro smreko. V trdi temi.

Nič čudnega ne bi bilo...

Tako pa z gotovostjo stopajo drug

DVA PRIJATELJA

»KUHARSKA«

Fantje so se vrnili v karavlo. Čist gorski zrak jih je prevzel. Lačni so.

Kuhar Milenko iz Niša, ki se je prav v armadi privadil kuharske umetnosti, jih običajno pričaka že na stopnicah.

— Ste lačni, fantje?

— Pa še kako!

— Eh, take sile pa menda res ni...

— Tj že lahko tako govoriš, ko se venomer tiščiš štedilnika. Bi že občutil, kako bi ti krullilo v želočcu, ko bi vsak dan nekaj ur lazil po teh hribih... — mu odvrnejo malce užaljeni fantje.

za drugim, vsakih pet ali šest korakov malce počakajo in prisluhnejo. Če ni nič sumljivega, gredo naprej. Le srce začne morda močnejše biti. — Vendar se kmalu spet umiri.

V trdi temi ni prijetno... In vendar poročnik Zarko ne bi zapustil meje. Lahko mu verjamemo, saj je že osem let graničar.

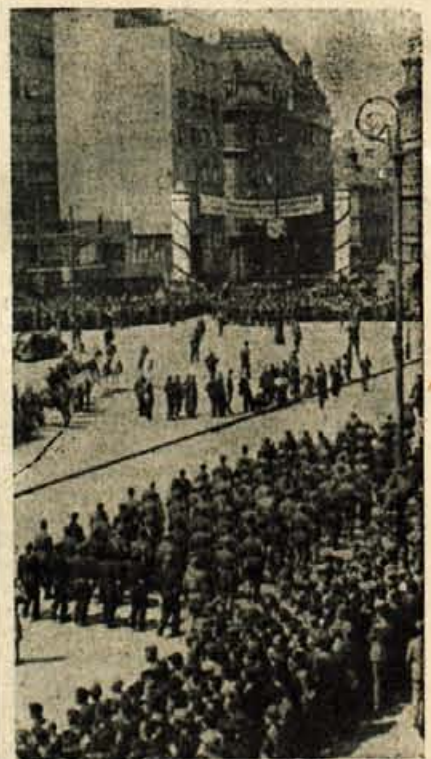
»Tako sem se privadil tega življenja,« pravi, »da ga ne bi nikoli zamenjal. Morda prav zaradi tega ne, ker tu ni delovnega časa. — Moram sicer reči, da si včasih zaželim mestnega hrupa, gledališča in kina in sploh razvedrila. No, od časa do časa grem v mesto. Toda kmalu si zaželim spet nazaj, na mejo, v karavlo, med svoje fante.«

Bržčas sem ga nekako čudno gledal, ker je svojemu pripovedovanju še dodal: »In če človek razen vsega tega še ve, da je potrebno, da je nekdo tudi na meji — potem ni težko!«

Potlej sva se razumela... Razumela sva se sicer že velike prej. Morda že takrat, ko se nisva niti poznala.

Najbrž sta se razumela tudi s tistim kmetom, tam iz Bosne, ki je pred dnevi prišel obiskat sina v karavlo. Ko je pregledoval album s slikami, v katerega nalepi vsak vojak pred odhodom domov, za spomin, svojo sliko, je vzhlel in nemalo začuden vzkljknil: »Glej no, v tej karavli je služil tudi Enver iz naše vasi! — Kdo bi si mislil!...«

Morda bo kdaj tudi ta album slik vseh tistih fantov iz Bosne, Makedonije, Srbije in drugod, ki so opravljali svojo državljansko dolžnost na meji, v karavli »K«, postal nekoc delček zgodovine o življenju naše armade...

NA PRVOMAJSKIH VOJAŠKIH PARADAH SODELUJEJO TUDI GRANIČARJI

VEDNO V PRIPRAVLJENOSTI

PORTRETI

Mustafa iz vasi Rovaši

»Vojnik Mustafa Talović — selo Rovaši — srez Zvonik — Narodna republika Bosna i Hercegovina!«

Tako se nama je predstavil na videz nekoliko plahi dvajsetletni mladenč — graničar v obmejni karavli »P«. Tja sva prišla namreč s tovarišem majorjem, da bi kaj

TAKO SE JE MUSTAFI ODPIRAL SVET

več izvedel o graničarjih — vojaki in graničarjih — ljudeh.

»U redu, Mustafa,« je dejal major in mu z lahko kretljivo roko povedal, da je najin obisk tokrat povsem zasebnega značaja.

»Kadiš, Mustafa,« sem ga vprašal.

Ni vedel, kaj bi. In skoraj prisilili sem ga moral, da je vzel ponujeno cigareto. Roka se mu je kar nekam čudno tresla, ko sem mu jo prižigal. — Mu je bilo nerodno?

Petnajst kilometrov od Zvonika leži priljepljena ob skalnate grebene vasica Rovaši. Steje le malo hiš. Tam je rasel tudi Mustafa in je ves čas, dokler ni odšel v armado, kmetoval na borni očetovi kmetiji. Tja se namerava tudi vrniti, potem ko bo odložil brzostrelko in sikel vojaško suknjo.

Teh nekaj drobcev iz svojega življenja mi Mustafa ni sam povedal. To sem moral bolj sam brati iz njegovih sivih, malce začudenih in od časa do časa nekoliko nezaupljivih, plahih oči.

»Sem bral prav?« Koliko življenjskih povesti je podobnih tej Mustafovi zgodbi? — Bržkone precej.

Sedaj je na meji. Naš vojak na meji. Njegov starešina pravi, da je Mustafa dober vojak, celo boljši od drugih, ki pa so prav tako dobri.

Je res, Mustafa?

Verjamem mu. Verjamem mu, ker sem videl, da dobi njegove oči nek poseben blesk takrat, ko gre v patrolo ali zasedo in ko ne ve, kdaj in od kod se bo morda pričel napad nekdo, ki bi rad kakorkoli že oskrnil to, kar imamo; ali pa rovaril proti vsemu tistemu, kar je Mustafa vedno pripravljen braniti, pa čeprav za ceno lastnega življenja. — In takih ljudi je na žalost še. To ve tudi Mustafa... — Takrat pa Mustafa ni samo »vojnik iz sela Rovaši«...

Ko pa se zopet vrne v karavlo, je morda nekoliko bolj neboljen. Vendar ne več toliko kot je bil še pred kratkim, kajti sedaj je že prebral knjigo »O nastanku človeka«, in skoraj na pamet se je že naučil nekaterih verzov muslimanskih pesmi...

Se še spominjaš, Mustafa — tega še ni tako dolgo, kako si bil začuden, ko ti je komandir odkrival svet na zemljevidu naše domovine? Se še spominjaš, kako si bil presenečen, ko si zvedel, kje je sever, jug — vzhod in zahod? In potem ko si se naučil abecede? — Ko si nerodno pisal s kredo črke na tablo in nato še s svinčnikom v zvezek? Se še spominjaš, kako si bil iskreno vesel, ko si prvič zvedel za Mavrovo, Vuhred, Loznico...? In ko si s prstom po zemljevidu potoval po novi betonski cesti od Zagreba do Beograda?

Se še spominjaš?...

Sedaj, ko to pišem, si verjetno spet na straži ali pa v patroli. In vidim tvoj resen, pazljiv pogled.

Vsega tega, kar sem napisal ob razmišljanju o tebi, mi nisi sam povedal. Prav gotovo ti je bilo težko pripovedovati o sebi. — In tudi skromen si preveč!

Kje sem torej povzel to tvojo povest? Če sem se količkaj zmotil, Mustafa, mi oprost, če pa sem povedal resnico o tebi, o »vojniku, Mustafi«, sem prav zadovoljen.

L. A.

PREŠERNOVO GLEDALIŠČE NAJMLAJŠIM ZA DEDKA MRAZA

Fran Milčinski: »MOGOČNI PRSTAN«

V počastitev 60-letnice skladateljev
D. Bučarja in K. Pahorja

Na neplodni ledini slovenske mladinske dramaturgije predstavlja Fran Milčinski - humorist, satirik, pisec in mladinski dramaturg - eno najpomembnejših mest v letopisih naše mladinske igre. Dramska zvrst, ki vse do Milčinskega pri nas nima strnjene tradicije, zaživi prav z njim in Pavlom Golico svoje trajno življenje. Ob teh dveh najpomembnejših piscih za mladino so se skušali na tem področju uveljaviti še Spicar, Gorinšek in Brenkova. V zadnjem času pa lahko dodamo še dve imeni, ki si od njih lahko še kaj obetamo: Miloš Milčič in Saša Skufca.

Spriču revščine v slovenski mladinski igri so dramaturgi naših gledališč vsako leto posebej v zadregi z otroškimi programom. Z otroškim, sem dejal, misli pa sem na vse, ki radi včasih postanemo kak trenutek otroci in se malo pokratkočasimo in pozabimo na množico vsakovrstnih težav, ki nam jih prinašata vsakdan in stvarnost, ki jo živimo...

Pravijo, da je dobra pravljica tista, ki vsem nekaj pove, tudi odraslim, in to povsem drži, zakaj pravljica je svet čiste poezije; te smo včasih še bolj potrebni odrasli državljanji kot otroci, ki žive v njej in iz nje. Tista kratica, ki je tako pogosta v gledališki praksi - »za otroke bo še dobro«, se razblini, brž ko pride pravljici svet na odru v stik z otrokovim sanjskim svetom. Tu pa se zgodi tisto, kar velja za vsako dramsko delo, za pravljico pa še mnogo bolj: da lepo napisano še ni gledališko učinkovito.

Fran Milčinski, najnovejši pobornik za mladega, pozabljenega človeka, tistega, ki ga je meščanska družba zametala, se je kot dober poznavalec mladinske in otroške duševnosti znal približati otroku, mladoletniku, tako v prozi (Ptički brez gnezda) kot v pripovedni in odrski pravljici, saj je napisal v letih od 1906 pa tja do leta 1932 šestero odrskih pravljič za mladino in si s tem pridobil sloves prvega slovenskega mladinskega dramatika.

Značilna poteza vsega gledališkega dela je v navezanosti na domačo pravljico in folklorno tradicijo; z otro-

umjem satirika in humorista je znal ustvariti zabaven podton in družbeno kritične naglase, obarvane z utrinjki ironije in dobrodušnosti. Prav tak pa je tudi njegov »Mogočni prstan«.

Ljudsko izročilo, ki mu je že Matija Valjavec dal pesniško obliko s pesmijo »Pastirček«, je Milčinski uporabil in dodobra presnoval: iz idilične pravljice je napravil duhovito satiro, ki ima le pod videzom pravljicne zunanjosti pravljicni značaj. Privoščil si je družbo naše povojne malomestne in kraljevske gospode, ter vseh tistih pojavov kakor so: prezirljiv in lažen odnos te naše gospode do preproste ljudstva, hinavščina, podkupljivost, korupcija in »agrarna omejenost« naše dvorske kamarile, ki se je na račun ljudske zaostalosti redila »za kralja in domovino«.

Monarhijske za dnevo ni več, pastir Stanko - simbolična podoba vladarja iz ljudstva, se je polastil mogočnega

prstana - oblasti! Ostalo pa je še mnogo nagnusnega, ogabnega in pododovanega iz preživelih monarhičnih časov - ostalo je v človeku in družbi, ki si sicer prizadeva vrniti mogočni prstan ljudskim množicam in ustvariti novo podobo človeške osebnosti! Zato je Mogočni prstan še vedno živ, ne glede na njegove oblikovne in dramaturške slabosti, živ zaradi velike sanje o miru, lepoti, ljubezni in dobroti.

Novoletno darilo za dedka Mraza so pripravili: režiser Vladimir Stiglic, scenograf Vlado Rijavec, koreografka - Lidija Lipovčeva, scensko glasbo je oskrbel Marjan Vodopivec. - Sodeluje celoten ansambel Prešernovega gledališča, zunanji sodelavci in seve - otroci. Uprizoritev je namenjena mladinskemu abonmaju. Odraslemu občinstvu bomo radi ustregli s posebnimi predstavami.

Rado Jan

Prešernov pevski zbor iz Kranja je prvi izmed zborov v Sloveniji, ki je pretekli teden počastil 60-letnico dveh še živih komponistov s stilnim koncertom v dvorani Prešernovega gledališča. Prvi del koncerta je bil posvečen skladatelju Danilu Bučarju, drugi pa Karlu Pahorju.

Nastopili so moški, ženski in mešanji zbor. Dirigent Peter Lipar je vodil pevce z zanosom in dosegel zlasti pri ženskem in mešanem zboru velik uspeh, dočim je bilo pri moškem zboru opaziti pomanjkanje zlatosti, tako v nastavku kot v podajanju. Zaradi neenotnega glasovnega materiala (premoč basov) moški zbor ni imel tistega bleśka in ubranosti, ki ga poznamo iz let, ko je pobiral lavorike - najboljšega zbora v Sloveniji.

Med odmorom so pozdravili navzoča jubilarita: predsednik zbora tovariš Resman, dirigent tovariš Lipar in predsednik Svobode tovariš Stok, de-

kleta pa so jima izročila lepe šopke cvetja. - V znak priznanja sta skladatelja počastila pevce z lovorjevskimi vencem.

Občinstvo je dogodkom v dvorani pozorno sledilo in nagradilo jubilarita in pevce z velikim odobravanjem. Po koncertu sem stavljal skladateljema za »Glas Gorenjske« nekaj vprašanj, na katera je komponist Danilo Bučar takole odgovoril:

»Kvaliteta zborovskega petja v Sloveniji pada. Vzrok tiči deloma v premanjhnem zanimanju za to zvrst kulture, pa tudi finančnih podpor, ki se bile včasih precejšnje, skoraj ni, ali pa so se občutno skrčile. Tudi subjektivnih napak in težav je precej.

Programska politika Prešernovega zbora se mi zdi pravilna. Prav je, da so prešli od nenačrtnih k stilnim koncertom, ker le s temi poslušalce kulturno vzgajajo.

Kaj sodim o zmogljivosti in kvaliteti zbora, ni težko povedati, kajti rast in delo zbora spremljam že vrsto let. Priznati moram, da sem zelo vesel vidnega vzpona ženskega zbora. Mirno lahko trdim, da je to eden izmed najboljših, ki jih trenutno premore Slovenija. Je glasovno izenačen, discipliniran, mehak v pianissimih in fortissimih, in bogat v vseh barvnih odtentih.

Tudi o mešanem zboru nimam posebnih pomislekov. Zal pa moški zbor ni več na višini. Temu je deloma kriv neustrezen prostor, kjer pevci vadje, zato je nevarnost, da bo zbor v takšnih okoliščinah odpovedal. Dirigent in pevci v takem neakustičnem prostoru ne morejo kontrolirati glasov. In rezultat...? Naveličanost, nediscipliniranost in pomanjkanje samokritike. Jas si v takih pogojih zbora ne bi upal voditi, kajti odgovornost pred publiko je le prevelika - in kar je glavno: ali naj zaradi nerazumevanja nekaterih trpi težko pridobljeni ugled zbora...?

Razen teh težav bi še omenil: tenorje bi bilo treba okrepiti z mladimi sočnimi glasovi; na vsak način pa je treba preizkusiti vsakega posameznika, če repertoar ozirama koncertni program notalno obvlada. Samo na ta način bo mogoče rešiti kvaliteto.

»Drži, istih misli sem,« se je oglašal skladatelj Pahor. »Dodal bi še tole. Dokler kriza moškega zbora ne bo rešena, dotlej bi bilo treba posvetiti vse pozornost mešanemu zboru. Kritični poslušalci naj spremljajo delo zbora; čimprej naj se jim dodeli ustrezen prostor, pa bo zbor spet zablestel kot nekoč.«

S. D.

ZAVESA SE BO POSLEJ POGOSTEJE DVIGALA

Prosvetno društvo v Smarci je imelo pred kratkim svoj redni letni občni zbor.

V pretekli sezoni so pripravili precej prireditev - poučnih in zabavnih. Iz blaginjskega poročila je razvidno, da je imelo društvo od teh prireditev tudi lepe dohodke.

Predsednik dramske sekcije je poudaril, da je ljudi, ki imajo veselje in smisel za igranje, v Smarci dovolj, zlasti v vrstah mladine, samo do sedaj ni bilo nobenega, ki bi jih za to vzpodbujal. Po njegovem mnenju je glavna ovira pri njihovem delu ta, da jim manjka sposobnega režiserja. Ta problem bo v bližnji bodočnosti rešen, ker bodo enega izmed članov društva poslali na režiserski tečaj v Kamniku. Upajmo, da se bo potem pogosteje dvigala zavesa na odru v Smarci, kar je želja vseh okoliških prebivalcev.

Drugi problem društva je knjižnica, ki v sled majhnega števila knjig, s katerimi razpolaga, ne more ustredi željam svojih bralcev. Zato je nujno, da se knjižnica čim prej obogati z novimi knjigami.

Med drugim namerava društvo v bodoče prirejati tudi literarne večere.

Je-ma

»MATICEK SE ZENI« V PREDDVORU

V soboto, 15. decembra so imeli v Predvoru prirčno slovesnost. Domače Prosvetno društvo je zaigralo za praznovanje 200-letnice Linhartovega rojstva komedijo »Veseli dan ali Maticek se ženi«.

V nedeljo, 16. decembra so komedijo ponovili. Glas o kvalitetni predstavi se je hitro razširil po okolici in ljudje so napolnili dvorano do zadnjega kotička. Tudi na tej predstavi so ljudje z odobravanjem in pohvalami spremljali igro.

S komedijo bodo igralci gostovali po bližnjih odrh, pa tudi doma jo bodo verjetno še zaigrali.

-r-

KAMNIKU SE OBETA ŽIVAHNO KULTURNO ŽIVLJENJE

Kulturna dejavnost bo v letošnji sezoni v Kamniku živahnejša kot lani. V okviru izobraževalne sekcije je bilo dozda že 5 predavanj. V minulem mesecu so predavali ravnatelj gimnazije Avguštin Lah o Egiptu, ljudski poslanec A. Petelin o vtiših iz Amerike in šol. upravitelj Franc Pavc o svoji poti po Blžnjem Vzhodu.

Dramska sekcija »Solidarnosti« je za to sezono sestavila okvirni program, ki bo vsaj v glavnem izvršen. Najprej so bili uprizorjeni Cankarjevi »Hlapci« v režiji tov. Franca Lazarja iz Domžal kot gosta. V programu je še eno delo, ki bo prišlo na oder v januarju, in pa mladinska igra »Sneguljčica«.

V okviru občinskega sveta »Svobode« namerava sekcija pripraviti režiserski tečaj, katerega naj bi obiskovalo po nekaj članov »Svobode« in prosvetnih društev na področju občine. Tečaj bodo vodili strokovni ljudje in en režiser, ki bi z udeleženci tečaja pripravil uprizoritev tretje igre v bodoči sezoni. Režiserski tečaj bi bil zelo potreben za dramsko sekcijo »Solidarnosti«, še bolj pa za podeželska društva,

kjer je pomanjkanje režiserjev še občutnejše. Program je sestavljen na podlagi dosedanjih izkušenj v okviru zmogljivosti.

Mladi oder pa je svoj program celo nekoliko razširil. Vodstvo sekcije je prevzela tov. Marija Grzinčič. Večino prireditev bo pripravila gimnazijska mladina. Prof. Vidčičeva pripravlja za novoletno jelko »Teto Pehtos«, ki bo mimo lutkovnega gledališča izpolnila

»SREČNI DNEVI« DPD SVOBODE V BOHINJSKI BISTRICI

Z Linhartove razstave v Kranju

Brez posebnih vabil in široke reklame je Studijska knjižnica v Kranju odprla Linhartovo razstavo. To je bila prva manifestacija njenega prosvetnega dela, ki jo je priredila v lastni režiji. Doslej je namreč zaradi objektivnih težav sodelovala bodisi z mestnim muzejem ali knjigarno Simona Jenka. Sedaj pa že lahko samostojno stopi na novo pot svojega prosvetnega dela.

USPEHI IN TEŽAVE »SVOBODE« V BOHINJSKI BISTRICI

Nedavno je DPD »Svoboda« iz Bohinjske Bistrice na občnem zboru obracunala svoje delo iz preteklega leta. Iz poročil je bilo moč razbrati, da so bili Svobodaši tudi v pretekli sezoni zelo delavni.

Društvo vključuje 303 člane, od tega 189 delavcev, 68 uslužbencev, 11 kmetov in 27 ostalih poklicev. V društvu delujejo: dramska sekcija, pevski zbor, tamburaška in glasbena sekcija, recitacijski krožek in ljudska univerza s knjižnico.

Najuspešnejša je bila dramska sekcija pod vodstvom Toneta Silarja. Nastudirali so 3 dela, Cankarjeve »Hlapce« in Ocvirkovo dramo »Ko bi padli oživel«. v režiji Franca Fistrin in Pugetovo veseligr »Srečni dnevi« v režiji Janka Rozmana. Skupno so imeli 13 predstav, od tega 7 gostovanj.

Pevski sekcijo, ki jo vodi pevovodja Janko Gram, tvorijo moški, ženski in mešanji zbor ter oklet. Ta sekcija je imela 14 nastopov pred 2198 poslušalci.

Tamburaško sekcijo vodi tovariš Egon Mihelič in je imela svoj prvi samostojni koncert sredi letošnjega leta.

Ljudska univerza je imela 7 predavanj in 33 poučnih filmov. Priredila je tudi večerno gimnazijo za delavce in uslužbence z namenom, da bi si leti pridobili nižješolsko izobrazbo. Tečaj je obiskovalo 18 tečajnikov. Tudi knjižnica uspešno posluša, saj ima 1156 knjig, bralcev pa 1433.

Razstava je bila v veži pred vhodom v čitalnico. Prostor sicer ni velik, vendar je bil okusno urejen in kot ustvarjen za manjše razstave. Jubilarntova slika, šopek gorenjskih nageljnov, majolika in ruta narodne noše so ustvarili prikupno okolje.

Bližnji poznavalec naše kulture in preteklosti pa se je pri ogledu nekoliko zamislil. Pred očmi mu stopi veličina Linharta kot ustanovitelja slovenskega gledališča, občuduje silno delavnost moža, ki je ustvaril svoje življenjsko delo v dobrih 10 letih in marsikje oral ledino, ter obžaluje, da je umrl tako mlad, star komaj 39 let. Nadalje ugotovi opazovalec, da si je znala knjižnica v kratkem času svojega obstoja pridobiti razmeroma bogato knjižno zalogo. Hkrati pa opazi, da ima knjižnica od 6 Linhartovih prvotiskov komaj dva, in sicer Poskus zgodovine Kranjske v dveh zvezkih ter prevod Bukey od kug in bolezni govejce živine. Prvi tisk drugih del so prikazani s fotokopijami. To priča, kako redka so ta dela. Prav tako manjkata Franulova in Smoletova izdaja Matička iz prve polovice prejšnjega stoletja. Ob tem občutnem pomanjkanju starih knjig bi radi opozorili vso našo javnost, da bi v interesu naše kulture po svoje priskočila na pomoč, in sicer s tem, da bi omogočila knjižnici nabavo manjkajočih stvari. Kdor koli bi imel smel ali bi vedel, kje je mogoče dobiti kak Linhartov tisk ali kak pisan list izpod njegove roke ali kak drug spomin nanj, se v ljudno prosil, da bi to sporočil upravi knjižnice. Podobno prošnjo imamo tudi glede vseh drugih naših velikih mož, kakor Prešerna, Jenka, Mencingerja, Tavčarja, Finžgarja, Zoisa i. dr., ki so bili rojeni na Gorenjskem ali pa tu živeli in delali. Vsak list, vsaka knjiga in vsak spomin nanje je dobrodošel prispevek, ki utegne biti za boljše in podrobnejše osvetlitev naše kulture pomemben in potreben.

F. G.

Stanko Bunc

Cankarjev »Kralj na Betajnovi« v uprizoritvi »Svobode« Kranjska gora

DPD »Svoboda« Slavko Černe v Kranjski gori je pred kratkim uprizorilo Cankarjevega »Kralja na Betajnovi«. Delo je režiral Janez Svoboda, ki je hkrati tudi sam nastopil v vlogi Maksa Krnca. Bernota je pri prvih dveh predstavah upodobil kot gost Marijan Stare, ki se mu je v primeri z nekaterimi drugimi igralci odlično poznala igralska rutina. Zelo dober je bil ženski kvartet: Francka (Francka Pristovljeva) - Hana (Vida Dorničeva) - Nina (Justi Pristovljeva) - Lužarica (Mara Lupšetova). Koristno bi bilo, če bi društva poskrbelo za osn. igralsko zbiranje nekaterih igralk. Miloš Sodja, ki je upodobil župnika, si je sicer prizadeval, da bi bil kos svojih nalogi, vendar Kantorja, ki ga je predstavil Janko Markelj, ni povsem zmogel. Ob Marklju, ki je brez dvoma močna igralska osebnost, se je precej neobjavljeno pojavil tudi sodnik (Mato Pristov), medtem ko sta se oba njegova sinova, Pepček (Tone Smolej) in Francelj (Miško Marolt), zelo dobro

odrezala. V vlogi starega Krnca je preječno presenetil Jže Zertav, ki je s tem prestal svoj odrski krst.

Pr. predstavi za žilsko mladino, ki je bila - mimogrede omenjeno - odlična publika, je vlogo Bernota res dobro odigral Tone Prezelj. Večerna predstava preteklo sredo, ki jo je gledalo samo 40 gledalcev, pa je bila prav gotovo najboljša med vsemi štirimi, kajti tokrat so vsi sodelujoči zaigrali s pravim ognjem.

Občinstvo je - razen na premieri - delo pozornost spremljalo in s tem potrdilo igralcem občutek, da so opravili koristno delo.

n-o-j

RAZGOVORI GLADIJO NASPROTJA

V Kranjski gori so vedeli vsi člani DPD »Svoboda« in Kmetijske zadruge, da je zrasel med obema organizacijama umetni zid, ki so ga sezidali stari predsedki in nezupanje. Šlo je za dvorano, za katero nekdanji SKUD ni znal skrbeti in jo je zato dobila pozneje v upravo Kmetijska zadruga, ki je uredila v njej tudi kino. Odbor nove »Svobode« je terjal svoje zakonite pravice pri uporabi dvorane. Prišlo je do ostrih besedi. Ob koncu prvega skupnega sestanka, na katerem so obravnavali pravico do izkoriščenja dvorane in pobiranje najemnine, so se predstavnik »Svobode« in KZ precej mrzlo poslovili drug in drugega.

Zadeva je spala do občnega zbora »Svobode«, ko je bruhnila na dan z vso ostrino. Za poravnavo so se zavzeli tudi funkcionarji SZDL in osnovne organizacije ZKJ. Na pobudo kmetijske zadruge je bil sklican sestanek članov »Svobode« in odbornikov KZ, na katerem so končno našli skupni jezik, se o problemu temeljito pogovorili in na podlagi teh razgovorov sklenili pogodbo, ki določa pravice in dolžnosti za obe strani.

J. S.

DRUŽINSKI POMENKI

Ali je vaš otrok duševno dovolj razvit?

Preizkusite!

V naslednjih vrsticah pričujemo nekaj vprašanj, s katerimi si pomagamo pri določanju inteligenčne stopnje 8-letnega otroka. Povzemamo jih iz testov znanega zdravnika dr. Alfreda Bineta.

Podobnost

»Zdaj ti bom pokazal dva predmeta, ki sta si med seboj podobna. Povej mi, v čem sta si slična? Na primer: drva

in premog — jabolko in breskva — železo in srebro — ladja in avtomobil?«

Če otrok pravilno odgovori na vsa štiri postavljena vprašanja, potem smo z njim lahko zadovoljni, ker je za svoja leta dovolj razvit. Odgovori naj bodo enostavni. Na primer: »Oboje, drva in premog uporabljamo za ogrevanje. Jabolka in breskve rastejo na drevesu in jih jemo; jabolka in breskve so sadje, itd.«

Presoja

Na papir načrtamo krog, ki je na spodnji strani odprt in rečemo otroku: »To je okroglo polje, spodaj so vrata. Ti si izgubil svojo žogo na tem polju. Kje je, no veš točno. Vzeml papir in nariši pot, katero si boš izbral pri iskanju, da boš žogo zagotovo našel. Prični pri vrodu v krog.« Ako naš otrok ne razume, potem ničesar ne poskuša ali pa kvečjemu črta s svinčnikom na slepo srečo. Ako to njegovo risanje pokaže nek sistem, potem je odgovor zadovoljiv, četudi ta njegov načrt ni dosti vreden. Otroku v 12. letu pa že mora napraviti nek plan, tako da nariše spirale, koncentrične kroge ali vzporednice in tako preišče vse polje.

Definicija

Ze zelo majhen otrok je sposoben pojasniti besede, ki jih pozna iz vsakdanje uporabe. Na primer: na vprašanje, kaj je to stol, bo odgovoril: na njem lahko sedim itd. V osmem letu mora vedeti že več. Predmet mora znati opisati, vedeti za njegov sestav in ga klasificirati (oseba, drevo, žival itd.). »Kaj je to žoga, krompir, tobak, vojak?« Pomanjkljivi odgovori bi bili na primer sledeči: »Žoga nam služi za igranje, vojak je za vojsko.« Za-

dovoljiv odgovor pa bi bil na primer: vojak je človek, ki gre v vojsko. Dovolj je razvit tudi otrok, ki pravilno odgovori na dve od petih sličnih vprašanj.

Stetje

Otrok mora šteti od 20 nazaj do 1 štirideset sekund. Napraviti sme samo ena napako. Napake, ki jih popravi, se ne štejejo.

Razumevanje

1. »Kaj moraš napraviti, ako razbi- ješ nek predmet, ki ni tvoj?«
2. »Kaj boš storil, ako opaziš na poti v šolo, da si prepozen?«

Odgovora bosta dobra, če vsebujeta eno od sledečih misli:

1. Opravičil se bom, stvar bom nadomestil, popravil razbiti predmet itd.
2. »Pohitel bom, opravičil se bom itd.«

Denar

»Naštetj ves denar, ki ga poznaš!« Pri tem vprašanju zberemo na mizo kovance po 50 para, 1 dinar, 2 dinarja, 5 dinarjev in papirnati denar do 100 dinarjev. Otroku naj ga zloži po vrednosti. Po končanem osmem letu mora to nalogo rešiti brez napake.

ZA NOVOLETNI PLES

Z novim letom bo spet nastopila sezona plesov in zabav. Svetla, široka obleka, kot jo vidite na sliki, se bo lepo podala marsikateri mladi plesalki.

Kako ravnamo z opranim in zlikanim perilom

Včasih občutimo, da ima perilo, ki ga vzamemo iz omare, neprijeten duh po zatohlem. To preprečimo, če ga znamo tudi pravilno spraviti.

Ko dajemo perilo v omare, mora biti popolnoma suho. Najbolje je, če ga pustimo potem, ko smo ga zlikali, še nekaj časa na svežem zraku, da se popolnoma shladi. Zlagamo ga tako, da je vsaka vrsta perila na posebnem kupu. Tako si bomo ohranile pri iskanju mnogo jeze zlasti tedaj, če se mu- di. Pregarjeni rob mora biti vedno spredaj, ker se perilo tako lepše zla- ga in daje vtis urejenosti, ki si jo vsaka dobra gospodinja želi. Perila, ki bo dalje časa ležala v omari, ne poškrbimo in tudi ne poplavimo, to napravimo vedno le pred uporabo.

Kaj pa z umazanim perilom? V stanovanju je treba najti ne preveč vi- den kotiček, kamor namestimo zaboj ali kaj podobnega za umazano perilo. Umazano perilo naj bo vedno skupaj, da ga ne iščemo skupaj šele pred pra-

njem. To prvič ni lepo, drugič pa tudi praktično ni, ker se pri večji družini tudi lahko zgodi, da kakšen kos perila pri pranju celo pozabimo. V vreče ali kovčke, ki se tesno zapirajo, umazanega perila ne smemo spravljati.

Od likanja zažgano perilo moramo takoj izprati z mrzlo vodo in še mo- kro položiti na sonce. Zasmojeno me- sto tudi izgine, če perilo speremo z vodo, ki smo ji dodali nekaj boraksa. Močno ožgane madeže namažemo z ne preveč močno raztopino klora in jih dobro splaknemo z mrzlo vodo.

KADAR POVABIMO ZNANCE

Postrezi tako, da bo gostom čimboli ugodno

Novo leto se bliža in marsikatera gospodinja bo pripravila prijetno sil- vestrovanje kar doma. Morda se bo domenila za skupen večer tudi s so- rodniki ali znanci in za vse skupaj pripravila skromno in okusno večerjo. Navzoči bodo seveda tudi otroci. Da bo pri mizi gostom in domačim čim- bolj udobno, preberite tudi naslednja navodila, ki vam bodo v pomoč pri streženju:

Vsak predmet, ki ga hočemo vzeti z mize ali postaviti na mizo, primemo z desno roko, ker je desnica spretnje- ša in ker strežemo z desne strani. Ta-

koj nato pa predenemo predmet v le- vico in ga odnesemo;

vse nosimo v levi roki, ker mora biti desnica prosta za druga opravila (za odpiranje vrat, prestavljanje krožni- kov, jedilnega orodja in kozarcev). Pladenj, na katerem nosimo strežno orodje, naj počiva na levi dlani;

Jedi ponujamo z leve gostove strani. Kar hočemo ponuditi, si postavimo na levo dlan. Pod skledo in plošče podlo- žimo zložen prt, da nas ne peče in da ga imamo pri rokah, če je treba kaj pobrisati;

na mizo prinesemo in odnesemo z nje vse z desne strani gosta; preden- denemo na primer druge krožnike, jedil- nilno orodje, kozarec itd. Prav tako odnašamo krožnike in orodje po upo- rabi z desne strani. Vse predmete, ki jih želimo odnesti, naložimo na pla- denj, ki ga imamo v levi roki, ali pa kar na levo roko samo, kar pa terja že precej spretnosti;

Jedilno orodje primemo vedno v sredi ali na spodnjem koncu. Zelo ne- higienično je, če primemo žlico tam, kjer se nosi v usta, vilice za roglje ali nož za rezilo. Nikoli ne prinesemo in ne odnesemo orodja kar v roki, temveč vedno na pladnju ali na krož- niku. Med obedom položimo pred go- sta najprej čisto jedilno orodje, nato pa šele krožnik; pri pogrinjanju mize ravnamo prav narobe. Pri velikih obe- dih ali večerjah ne devljemo h krož- niku več kot dvoje vrst jedilnega orodja naenkrat, temveč ga po potrebi zamenjamo med obedom;

kozarec postavimo na mizo z desno roko in z desne strani gosta, ker stoji kozarci na njegovi desni strani. Kakor jedilno orodje, prinašamo in odnašamo

tudi kozarce le na pladnju ali na krožniku. Ko jih postavljamo na mizo in pobiramo z nje, jih prijemamo ta- ko, da se jih roka s prsti čim manj dotika. Kozarce brez držaja prijemamo v sredini s palcem in kazalcem, kozarce z ročam pa tako, da obrnemo dlan navzgor in primemo kozarec tik pod čašo s kazalcem in sredincem; lahko pa ga primemo tudi za roč;

Jedi se ne dotikamo z rokami, zato moramo paziti, da prijemamo krožni- ke ali skleda le ob robu zgoraj, da se nam prsti ne omočijo z jedjo. Kruh prinesemo vedno v košarici, pogrne- ni s prtčkom ali servieto iz papirja, ali pa na krožniku;

na mizo prinesemo in z mize odne- semo vse na pladnju ali na servirnem krožniku.

To so osnovna pravila, vendar se ravnamo pri serviranju še po nekate- rih smernicah, ki veljajo povsod.

Z jedjo in pijačo ne postrežemo prej, dokler ni na mizi vse, kar gost potrebuje.

Če strežemo z obedom, ki sestoji iz več jedil, pospravimo za vsako jedjo šele, ko vsi nehajo jesti; nato pripravimo mizo za naslednjo jed ali pa prinesemo naslednjo jed na mizo. V vsakdanjem življenju pospravimo na primer krožnike za juho hkrati z ju- snim loncem ali skledo, nato šele pride na vrsto druga jed. Če serviramo jed okoli mize, jo prinesemo na ve- likem krožniku ali v skledi z jemal- nim orodjem, ki ga obrnemo tako, da je za gosta najbolj priročno. Jed po- nudimo z leve strani in z levo roko. Če pa postavimo jed na mizo, stori- mo to z desnico in z desne strani.

KOZMETIKA

MASLO, OLIVNO OLJE IN JAJCE ZA NEGO KOŽE

Maslo je zelo dobro za masažo vseh slojev kože. Daje ji žametni videz, posebno pa je priporočljivo še za mazanje ust. Če suhe ustnice namažemo z rdečilom, se ne svetijo. Ako želite to doseči, potem denite na ko- nico jezika nekoliko masla, pustite da se stopi in nato obližite ustnice. Šele potem se našminkajte.

Enkrat tedensko namažite obraz z olivnim oljem. Po 20 minutah ga iz- mijte s toplo vodo. Koži na obrazu boste na ta način vrnila prirodno sve- žino in odstranili gube. Olivno olje uporabljajte tudi pri kopanju. Žlico olja zlijte v kopalno kad in koža bo po kopanju postala gladka in svetla.

Za neoporno kožo uporabljajte jaj- ce. Za suho dodajte rumenjaku nekaj kapljic limoninega soka ali olivne- ga olja ter tako dobljeno kozmetično masko denite na lice. Z obraza jo iz- mijte s toplo vodo, še preden se osu- ši.

Za mastno kožo uporabite beljak, ki ga pomešajte s 100 g moke, žlice me- du. To mešanico denite na lice za 15 minut. Za tem izmijte oblogo s toplo vodo. Koža bo gladka in dobro nahranjena.

SKROMNO IN LJUBKO

Sportna bluza z dolgimi rokavi, kro- žena iz vzorčastega blaga.

METKINI STARŠI SO ZAČUDENI

Metka ni edinka. Ima še sestrico Tinko, ki ima »ko- maj« pet let, medtem ko je sama že pogumno prestopila prag prvega razreda osnovne šole.

Kljub temu, da se je, odkar hodi v šolo, zelo »zre- snila«, se še prav rada poigra z otroki na dvorišču. Od časa do časa sicer karajoče pogleda Janka, Matevž, Min- ko, Toneta, Polonco, Tinko in druge ter jim da vedeti, da so v primerj z njo še vedno pravi smrkavčki. Ves prosti čas, takrat, ko ne piše šolskih nalog ali pa ne bere na glas pred mamico, ji mineva v igri...

Le dvakrat na teden, popoldne, Metke ni bilo med otroci. V začetku njena družina tega niti ni opazila, toda ko je to postalo nekak reden pojav, so jo jeli spraševati, kam hodi.

»Metka, se ne boš danes igrala z nami, kaj?«, jo je ves žalosten pobaral Matevžek, ki je nekako čutil, da je njen miljenček. »Kam pa greš, Metka?«

»K zobozdravniku«, je vedno odgovarjala. »Škoda«, je venomer ponavljal Matevžek, »škoda«, so dejali otroci in se naprej igrali. Tisti, ki so že vedeli, kaj je zobozdravnik, so še pomilovalno zrlji za njo.

Toda kmalu se je izvedelo, da Metka ne hodi k zobo- zdravniku, marveč k verouku.

Janko, ki je bil od vseh otrok nekoliko bolj »razgle- dan« in za katerega je imela mamica že pripravljene irhaste hlače, ki jih bo začel guliti v šolskih klopih, vpraša Metko tisto popoldne, ko se je spet odpravljala k »zobozdravniku«:

»Metka, saj ne greš res k zobozdravniku, ampak k verouku! — Zakaj nam tega nisi povedala?«

»Ni res, ni res, k zobozdravniku grem,« je zaihtela

Metka, bolj zaradi užaljenosti, ker jo je Janko ujel na laži kot pa zaradi morebitnega sramu. — Saj se ne bi imela tudi česa sramovati!

Metkini starši so sklenili, da bo Metka hodila tudi k verouku. Menijo, da je pač tako prav. In Metka hodi k verouku. Dvakrat na teden...

Hudo ji je bilo, ko je sedaj Janko pred vsemi pove- dal, da jih je nalagala. Toda ona ni kriva, saj sta ji mamica in očka rekla, naj otrokom ne pove resnice.

»Pa kaj zato, če hodim k verouku in ne k zobozdrav- niku«, je robato odgovorila začudenim otrokom, »saj so mi doma rekli, naj tako povem...«

Metka je rasla. Končala je osnovno šolo, nato gimna- zijo in se vpisala slednjč še na univerzo. Hodila je na predavanja. Vendar so starši čedalje bolj opažali, da je začela odhajati zdoma tudi zvečer, takrat ko prav gotovo ni bilo več predavanj. To jih je čudilo.

In začeli so dvomiti. Polzvedovali so in dognali, da hodi Metka v kino, na promenado, na sestanke s France- tom. In to skoraj vedno takrat, ko bi morala, vsaj po njenih besedah, sedeti v predavalnici.

Oče in mati sta se kajpada resno pogovorila z Metko. Zasačila sta jo pač na laži.

»Metka, Metka, tega od tebe nisva pričakovala,« je de- jala mati, materinsko ginjena.

»Mama,« je zahlipala Metka in se milo razjokala.

Potem je nastala tista mučna tišina...

Starša sta zdaj zmajevala z glavami, zdaj gledala svojo hčer in se močno čudila, kako to, da je njihova Metka dvojnična...

I. A.

PRAŠIČKOV JE ZA KAR CEDNO ČREDICO

Dosti dela bo, preden bodo godni za zakol

Ali ste že naročeni na knjižne zbirke „Prešernove družbe“?

Gorenjski obveščevalec

Mali oglasi

Cenjene bralce obveščamo, da za objavo v novoletni številki »Glasu Gorenjske« sprejemamo obvestila in podobno večjega formata do 25. decembra zjutraj, male oglase pa do 27. decembra zjutraj.

Prodaj kanarčke - harcerje. Kozjek, Zlato polje, novi bloki MLO, Kranj.

Prodaj stroj za izdelovanje strešne cementne opeke folc s 390 modeli v odličnem stanju. Mavčiče 52.

Iščem upokojenko ali tovarniško delavko, ki bi po službi pomagala v gospodinjstvu. Naslov v upravi lista.

Sprejemam samostojno kuharico k štirim odraslim osebam, ki so ves dan odsotne. Plača po dogovoru. Stanovanje preskrbljeno. Naslov v upravi lista.

Na zagrebški veterinarski fakulteti je diplomiral Zelenik Zoran. — Cestita KAD.

Taborniki! Oglejte si na občnem zboru Rodu stražnih ognjev, ki bo v nedeljo 23. t. m. v Kranju poskusne posnetke z letošnjega taborjenja v Fažani in naročite zase slike, ki jih potem prejmete v 10 dneh. — Zapoznili fotograf - amater.

Stavbni les prodam. — Polzvedbe: Preddvor 14.

Veterinarju Janezu Mehletu iz Tupalič — iskreno čestitajo k diplomi. — Domači.

Prodaj ali zamenjam za vola dva konja po štiri leta stara - lepa. Poizvede se na oglasnem oddelku.

Kino

KINO »STORŽIČ« KRANJ

21. decembra, ob 16. in 18. uri, ameriški barvni film »RDEČE PODVEZE« — predstava ob 20. uri odpade.

22. decembra, ob 16., 18. in 20. uri ameriški barvni film »RDEČE PODVEZE« in ob 22. uri premiera ameriškega barvnega filma »PEKEL POD NİCLO«.

23. decembra, ob 9.20 in 14. uri ameriški film »BLAGO KALIFE« ter ob 16., 18. in 20. uri ameriški barvni film »RDEČE PODVEZE« — zadnjikrat.

KINO »TRIGLAV« PRIMSKOVO
22. decembra, ameriški film »BLAGO KALIFE«, ob 17. in 19. uri.

23. decembra, ameriški barvni film »PEKEL POD NİCLO« ob 15., 17. in 19. uri.

KINO »SVOBODA« STRAZIŠČE
23. decembra, ameriški film »BLAGO KALIFE«, ob 19. uri.

KINO NAKLO
22. decembra, ameriški barvni film »PEKEL POD NİCLO« ob 19. uri.

23. decembra, ameriški barvni film »NOCOJI BOMO PELI« ob 16. in 19. uri.

KINO »RADIO« JESENICE
21. decembra, ameriški barvni film »SASKAČEVAN« ob 18. in 20. uri.

22. in 23. decembra, ameriški film »MARIJA VALEVSKA«, v soboto ob 18. in 20. uri, v nedeljo ob 16., 18. in 20. uri. V nedeljo ob 10. uri dopolodne matineja mladinskega filma.

KINO »PLAVŽ« JESENICE
21. decembra, ameriški barvni film »ČLOVEK IZ ALANA« ob 18. in 20. uri.

22. in 23. decembra, ameriški barvni film »SASKAČEVAN«, v soboto ob 18. in 20. uri, v nedeljo ob 16., 18. in 20. uri. V nedeljo dopolodne ob 10.30 uri matineja mladinskega filma.

KINO ŽIROVNICA
23. decembra, ameriški barvni film »NEUMNE MISLI«.

KINO DOVJE MOJSTRANA
22. in 23. decembra, ameriški film »POSTNA POSTAJA«.

KINO RADOVLJICA
Od 21. do 23. decembra, francoski barvni film »RDEČE IN ČRNO — I. DEL«. — V petek in soboto ob 20. uri, v nedeljo ob 15.30, 17.30 in 20. uri.

Od 21. do 23. decembra, italijanski film »KRUI, LJUBEZEN IN FANTAZIJA«. V glavni vlogi Gina Lollobrigida.

KINO »KRVAVC« CERKLJE
22. in 23. decembra, mehiški film »EN DAN ŽIVLJENJA«, v soboto ob 19.30 uri in v nedeljo ob 15. in 19. uri.

Gledališče

»PREŠERNOVO GLEDALIŠČE« KRANJ

Sobota, 22. decembra ob 16. uri — izven — premiera — Fr. Milčinski: »MOGOČNI PRSTAN« — pravljica.

Nedelja, 23. decembra ob 10. uri dopolodne — matineja — Fr. Milčinski: »MOGOČNI PRSTAN«; ob 16. uri popoldne — Sofoklej: »KRALJ EDIP« — izven in za podeželje.

MESTNO GLEDALIŠČE JESENICE
V soboto, 22. decembra ob 20. uri — akademija v čast Dneva JLA.

V nedeljo, 23. decembra ob 19.30 uri — Andre Roussin: »OTROCI PRIHAJAJO«.

Objave

OBVESTILO

Društvo stenografov in stroje piscev v Kranju vabi vse člane in prijatelje stenografije in stroje pisja na svoj ustanovni občni zbor, ki bo v nedeljo, dne 30. decembra 1956 ob 9. uri dopolodne v poslopu I. gimnazije Kranj. Dnevni red je izobesen na glavnih vratih I. gimnazije.

RAZPISI

Upravni odbor Kmetijske zadruge v Gorenji vasi, pošta Gorenja vas, razpisuje mesto trgovskega poslovodje. Plača po tarifnem pravilniku. Ponudbe s opisom dosedanjega poslovanja poslati na Upravni odbor Kmetijske zadruge Gorenja vas.

»Avtopromet« Kranj - Huje št. 51 prodaja v torek, dne 25. decembra 1956 ob 10. uri dop. na Hujah 51, Kranj sledeča osnovna sredstva oziroma dele sredstev in sicer:

1. Osební voz in prtljajnik, 5 sedežev, znamke »Hansa-Borgward«.

2. Prikolice, kamionska, z gumami in platišči, kompletna, v voznem stanju, 2-osna, 3-tonska.

3. Kabina, prva prema, 2 diferenciala, za 5-tonski kamion, diesel, z zračnimi zavorami — za ispravnost garantiramo.

4. Spodnji stroj kamiona diesel, 4 tone, dobro ohranjen.

5. Diferencial znamke kamiona »If«, 4 tone.

6. Glava za diferencial kamiona zn. »Chevrolet«.

7. Menjalnik 3-tonskega kamiona zn. »Klöckner-Deutz«.

8. Blok osebne avtomobila znamke »Opel-Kadet«.

9. Blok osebne avtomobila znamke »Mercedes 220«.

10. Motorna gred oseb. avtomobila znamke »Mercedes 220«.

11. Prva osovina kamiona, 5 ton, diesel, komplet.

12. Prednja osovina 1,5-tonskega kamiona zn. »Opel«, z vzmetmi, komplet.

13. Razni nadomestni deli.

Ogled posameznih delov oziroma sredstev vsak dan, razen nedelje, od 6. do 14. ure.

V kolikor ne bo reflektantov v državnem ali združenem sektorju, se bodo ta sredstva prodala tudi privatnikom, t. j. na dan prodaje pol ure po brezuspešni licitaciji.

Plačljivo z bariranim čekom ali z gotovino.

»Avtopromet« Kranj Huje št. 51

Težni pregled

V KAMNIKU

Zivliski trg v Kamniku je bil tudi v torek živahen. Gospodinjje so poseben iskale orehe, ki jih pa prodajalci prav malo prineso na trg. Letos je bila zanje letina odlična in jeseni so bili po 130 do 150 din kg ali 50 do 60 din liter, kolikor jih je kdo hotel. Naravnost iz sušilnice so jih ljudje prinašali na trg. Človek bi mislil, da bo trgovska mreža organizirala odkup na mestu in založila trgovine z domačim blagom. Pa ni bilo tako. Tudi zadruge niso organizirale odkupa. Pač pa je trgovska mreža nabavila orehe od drugod po 240 din in še draže za kilogram, jedra pa po 840 din kg. Seveda so šla slabo v prodajo, ker znajo naše gospodinjje točno računati, da iz 3 kg orehov natočijo 1 kg jedrc in da je to še vedno samo 450 din kg, če ne računamo dela. Po vsem tem bi v trgovini orehova jedra iz domačega vira ne smela biti dražja od 600 din kilogram. Zdad je zadruga organizirala odkup orehov, ki jih plačuje po 170 din kg. Odkupila jih je precejšnjo količino, saj jih je v vsej okolici še vedno dovolj, razen v višjih predelih Tuhijske doline, kjer je orehe prizadela slana. Tudi trgovine so uvidele, da s takimi cenami ne gre, pa so odkupile domače orehe in jih pomešale z uvoženimi, pri čemer so znižale ceno na nekaj nad 700 din kg. Pri večji elastičnosti trgovske mreže bi kamniške gospodinjje lahko kupovale v trgovinah orehova jedra še za 100 din ceneje. Ker je zdaj organiziran odkup orehov (v glavnem za izvoz), jih prodajalci lahko oddajo zadrugi neomejene količine ne da bi jim bilo treba prezebat na trgu. Če jih kdo prinese, so pa po 70 din liter ali 180 din kg.

Ostalega blaga pa je bilo dovolj na prodaj po cenah, ki so več ali manj ustajljene. Jaje je bilo dovolj, najvišja cena pa je bila 27 din za komad. Tudi lepa jabolka so prodajali po 20 din kg.

V KRANJU

Lepo vreme, ki je že nekaj dni naklonjeno, je brzkone privabilo na ponedeljkov živalski trg v Kranju rekordno število branjev. Raznovrstnega blaga je bilo precej, dasiravno v manjših količinah.

Prevladovala je povrtnina, cene pa so se gibale takole: kislá repa 28 din kilogram, kisló zelje 56 din kg, zelje v glavah 70 din, »pest« motovilca in fipinače 25 dinarjev, korenček 40 din kilogram, rdeča pesa 40 din; cena jajcem je poskočila na 27 dinarjev.

Tudi lepih žamskih jabolč je bilo precej naprodaj, le cena jim je tokrat poskočila že na 40 din za kg, medtem ko so bile hruške še vedno 25 do 30 dinarjev, orehi slabe kakovosti pa po 80 dinarjev liter.

Dve branjevki sta imeli naprodaj tudi kokoši. Gospodinjje pa so nerade segale po njih, kajti 500 dinarjev je le nekoliko preveč za kokoš, ki ne tehta niti 2 kg.

V LOKI

V soboto je bilo na loškem trgu kar precej drobnih pridelkov. Pogrešali smo cvetoča, endivijo, medtem ko je bil motovilac naprodaj po 30 dinarjev merica. Ostale cene: krompir 14 din kilogram, zelje v glavah 20—30 din kg, kisló zelje 50 din, celná repa 3—6 din komad, kislá repa merica 25 din, por 7—15 din komad, suhi fižol 80 din liter, jabolka 35 din kg, korenje 15 din kilogram, rdeča pesa 35 din kg, črna redkev 5 din komad, špinača 25 din merica, čebula 100 din kg, česen 7 do 12 din glavica, celi orehi 200 din kg, jajca 23 din komad, sladka smetana 150 din liter, sirček 12 din komad in zavitek peteršilja 10 din.

V TRZICU

Javna tržnica v Trzicju je z živili trajno slabo založena. Kmetovalci prinašajo samo manjše množine sadja in drugih poljskih pridelkov ter nekaj kokoške krme. Jabolka so bila po 35 do 40 din kg, hruške 50 din, kisló zelje 50 din, korenje 15 din, rdeča pesa 36 din kg, črna redkev 5 din komad, čebula 100 din kg, suhi fižol 80 din liter, glavica česna 8—12 din, orehi celi 200 din kg, jajčka po 26 din komad. Krompirja in solate ni na trgu.

V ŠKOFJI LOKI

Rojstva: Zdenka Vilič iz Stare Loke 56 je rodila hčerko Ireno.

Umrli: Franc Rant, roj. 10. 9. 1902, umrl 12. decembra v Škofji Loki, Sp. trg 5; Janez Krek, roj. 17. 12. 1907, umrl 12. decembra v Godešiču št. 14.

ŠPORT

Težave Radovljčanov

Preteklo nedeljo je bil v Radovljici občni zbor celotnega športnega društva »Prešeren«.

Glavni problem društva so finančne težave, v katere je zabredlo društvo še posebno v preteklem letu. Društvo vključuje pavalni, nogometni, odbojcarski, smučarski, namiznoteniški ter keglaški klub, od katerih so v letošnjem letu najbolj napredovali pavalci, smučarji in namiznoteniški igralci. Če pomislimo, da je imeo radovljiško društvo, ki vključuje malo manj kot 600 aktivnih članov, skupnih dohodkov le nekaj več kot 500.000, potem je jasno, da uspehi in napredek niso taki kot bi bilo pričakovati. Zalostno je tudi, da so vse prošnje radovljiških športnikov naletjele pri odgovornih organih na gluha ušesa. Tako je nastalo vprašanje nadaljnje obstoja kluba. Pavalni klub se je hotel ocepiti od matinega društva, da bi morda na ta način prišel do večjih možnosti za svoj razvoj. Keglašci so letos dosegli svoj največji uspeh z osvojitvijo drugega mesta na keglaškem prvenstvu na Bledu, vendar pa tudi oni zaradi pomanjkanja keglašča nimajo možnosti razvoja. Pri odbojkarjih je opaziti precejšnjo neresnost, kar velja posebno še za člansko in mladinsko ekipo, medtem ko so se odbojkarice, ki so šele letos začele tekmovati v prvenstvenem tekmovalju, solidno uvrstile. Nogometarji so nastopali v gorenjskem prvenstvu in osvojili mesto v sredini tabele.

Položaj radovljiških športnikov je kritičen. Zato bi bilo treba pomagati društvu.

SPORTNE PRIREDITVE

V POČASTITEV JLA V PODNARTU
V počastitev Dneva JLA je bil v Podnartu v nedeljo dopolodne šahovski dvoboj med domačim moštvom in šahisti iz Javornika. Rezultat je bil neodločen 7:7.

MARTELANČEVA ZMAGALA V KRANJU

V soboto in nedeljo je bilo v Kranju izbirno tekmovalje najboljših tekmovalcev Slovenije za določitev ženske reprezentance LRS, ki bo v nedeljo, 23. decembra nastopila v Kranju proti reprezentanci Hrvatske.

Presenetljivo je na tem tekmovalju zmagnala Kranjčanka Martelančeva pred Klemenčičevo in svetovno prva Kinjo Erjavčevu. Tudi peto mesto Čadežev (Triglava) pomeni lep uspeh. Tako se tudi v ženski konkurenci keglašci Triglava vedno bolj uveljavljajo.

KEGLJANJE V RADOVLJICI
V nedeljo je bila v počastitev Dneva JLA odigrana prijateljska keglaška tekma med oficirji garnizona Radovljica in UROJ Jesenice. Zmagalo je moštvo JLA s 35 kegli razlike. Kot najboljša sta se izkazala major Trbojevič iz Radovljice in Tomo Rebolj z Jesenic.

Včeraj pa je bila keglaška tekma med JLA in UROJ Radovljica. Zmagala je garnizon Radovljica s 76 kegli razlike.

PRAZNOVANJE OBLETNICE JLA NA BLEDU

V počastitev dneva JLA je ZROJ skupaj z društvom Partizan Bled izvedlo v nedeljo patroljni tek s streljanjem. Ekipe so prehodile blizu 14 km dolgo progo z Bleda skozi Selo, Kupljenik, Bohinjsko Belo in nazaj na Bled.

Istočasno sta se pred domom Partizan pomerili športni skupini garnizije Bohinjska Bela in domačega Partizana v odbojki in nogometu.

Uspeh patroljnega teka je bil dober. Vse skupine so dosegle cilj v razmeroma kratkem času. Najboljši čas je dosegla trojka LM Vila Bled v času 1.05 — 25, in si priborila prehodni pokal.

Drugo mesto so osvojili člani NK Bled s časom 1.06 — 35, tretje pa ZROJ Bled v času 1.07 — 52. J. B.

PATROLNI MARS V ŠKOFJI LOKI
V počastitev občinskega praznika in Dneva JLA je bilo preteklo v nedeljo v Škofji Loki tekmovalje v patrolnem maršu.

Marš je bil sestavljen iz kroša (1 km), streljanja na 100 m na šolsko tarčo in samega marša na okoli 14 km za člane in 9 km za mladince po znanih partizanskih kursirskih poteh in hribih okoli Škofje Loke. Višinska razlika je bila 500 m. Sodelovalo je 8 članskih in 4 mladinske ekipe.

Pri članih je zmagnala ekipa SD »Ločan« II (Oblik, Bernard, Veber), ki je nabrala 405 točk, sledi Strelska družina (320 točk), JLA II (325 točk) itd.

SAH
V počastitev Dneva JLA so v Radovljici odigrali na 10 deskah šahovski dvoboj UROJ in JLA. Rezultat: 5,5 : 4,5 v korist JLA. Po končanem dvoboju so igrali še simultanko na 27 deskah. Igral je mojster Lešnik. Dobil je 22 partij, 4 remi, eno pa je izgubil proti Slavkoti Maliju.

Okrajni zavod za socialno zavarovanje Kranj, Golniška cesta št. 7

RAZPISUJE

1. uslužbeno mesto kontrolorja bolnikov na podruž. OZSZ Jesenice;
2. uslužbeno mesto arhivar — vložišče v pokojninskem oddelku na OZSZ Kranj.

Pogoji:

1. nižja srednja šola ali njej enaka in praksa, starost 30 do 40 let, s šoferskim izpitom za motorno kolo.
2. 6 razr. srednje šole ali vsaj 4 razr. srednje šole, zdrav, mesto je vezano tudi z nadurnim delom. Prednost imajo reflektanti s prakso v sodni administraciji ali na pošti.

Stanovanj ni na razpolago. Plača po uredbi o nazivih in plačah uslužbencev državnih organov in ustanov.

Gorenjske bodice

(TO POT BOHINJSKE)

Vrlim Bohinjcem v vednost, da sem se prejšnji teden kljub slabim cestam srečno pričel iz Bohinjske Bistrice v Kranj. Ne zamerite mi, če bom v današnjih bodicah ponovil tisto, kar sem že zadnjič stresel na ustnem časopisu. Da pa ne bo preveč dolgočasno, bom seveda nekaj dodal.

● Veste, ko sem jo minuli petek prisekal v Bistrico, mi je nekaj udarilo v nos, skratka, smrdelo je. Nekaj časa sem vohljaj po zraku, nato pa vprašal starčka, ki je ta čas prišvedral mimo, kaj tako smrdi. Pa me je očane pri pričji takole potolažil:

»No, nič posebnega ni. Mi Bohinjci smo že tega duha navajeni. Veste — sir se je osmradi. Menda ga ima KZ Bohinjska Bistrica na zalogi 2500 ali 3000 kg. Tepeca, ki bi ga odkupil po tej ceni, pa tudi ne morejo dobiti. Kdo je kriv in kdo bo odgovarjal za škodo, se še ne ve...«

3000 kg sira naposled tudi niso mačkine solze!

● Ker me je usoda tega sira na moč zanimala, sem sklenil stopiti na Občinski ljudski odbor.

»Povejte mi, prosim, kje je občina?« sem vprašal žensko, ki je nesla zvrhan cekar čudno pokvečenih žemelj (pravijo, da jih peče pek — kubist).

»Kar tod naglho stopite, potlej pa še enkrat vprašajte...«

»Hvala, bom že na tablo pogledal,« sem se zahvalil.

Babše pa v smeh, da me je kar po hrbtišču zabelo.

»Pravite, da boste na tablo pogledali. Sakrament! Potlej boste pa dolgo gledali in čakali!«

»Zakaj naj bi pa čakal? Pogledal bom in videl.«

»Sem res firbčna, kaj utegneta videti. Kvečjemu to, da je občina brez

tabele. Če ste pa taka trma, da boste čakali, da bo občina dobila tablo, boste pa še prekleto dolgo čakali. Veste, že 17 mesecev so brez napisa.«

● Kljub temu, da je občina v ilegali, sem jo našel.

Tam sem tudi vse obšofal in končno ugotovil, da so na občini salamensko nobel, saj imajo celo telefon na stranišču. Pravzaprav aparata nisem videl, pač pa telefonski imenik...

● Malo kasneje sem se na lastna ušesa prepričal, da so na svetu še vedno šparovni ljudje. No, tole poslušajte, potlej pa povejte, če ni res!

Nakupovalec medzadružnega lesnega podjetja »Jelka« ne prevaža lesa, ki ga nakupi v okolici Bohinja, s kamioni domačega podjetja, temveč se poslužuje kamionov LIP »Tomaž Godec«, ki so mnogo cenejši. Da ne bi kamioni podjetja »Jelka« počivali, pa ta čas opravljajo prevozne usluge drugim, ki lahko globlje sežejo v mošnjček. — Vsekakor pameten in varčen nakupovalec!

● Ko sem v mraku taval po kolonjasti občinski cesti proti kulturnemu domu, sem naletel na gručo razposajenih otrok. Ker se mi je zdelo njihovo veselje kar pretirano, sem jih vprašal, česa so tako veseli. Pa so mi povedali, da ni vode. Zvečer jo odpro, zjutraj pa zapro.

»Vrabca, kaj se pa potlej veselite. To je vendar sitno in žalostno hkrati«, sem nergal.

»Pa je le fletno, ko se nam zjutraj ni treba umivati,« so se opravičevali. »Posebno zdaj, ko je zjutraj mrz.«

● Ko je pritisnila noč, sem zaman pričakoval, da se bodo prižgale ulične svetiljke. Tema kot v rogu. Previdno sem se premikal korak za korakom. Pred menoj na cesti je nekaj zaropotalo. »Aha, tamle je hiša in pred vrati človek,« sem si mislil in se namenil proti svetlobi, ki je prodirala skozi zastirta okna. Prišel sem do hiše. Splet je nekaj zaropotalo.

»Dober večer,« sem pozdravil človeka, ki je stal pred menoj v temi. »Tema pa taka, da nosu ne vidiš pred seboj.«

Pa je »človek« pred menoj tako fletno zahrzal in udaril s koptom ob cesto, da sem kar poskočil. — Uboga konjska para, ki je čakala pred hišo voznika, se je očitno razveselila v dolgočasni temi moje bližine in si mislila: »Glej, sorodno dušo!«

● Pozneje so mi povedali, da lifrajo vsi elektriko v okolico jezera, kjer je ponoči lepo razsvetljeno, ker se menda boje, da se ne bi tamkaj zaredili raubščici. Nekaterim iz Bohinjske Bistrice pa tema le prav hodi. Vsak pošten zaljubljenec, ki se količkaj zastopi na ta kšeft, silj tja, kjer je temno. — Če bom še kdaj iskal ljubavnih avantur, vem, kje bom našel pravo mesto...

● Za zaključek vam bom pa še povedal, kako je naš fotoreporter zadnjič nasankal, ko je iskal sankališče v Bistrici.

Nekdo mu je dejal: »Pojdi tu naravnost, pa na levo, pa na desno, da prideš do konca, potlej pa zavij na levo...« Človeku bi se zmešalo. Ker je fotoreporter »Glasu Gorenjske« tudi človek, je zmedel pot in toliko časa bežal po gmajni in iskal sankališče, dokler ni pribrenčal do neke domačije. Tu se je pa srečal s psom — čuvajem, ki mu je za zadnje plati odšavni čeden košček mesa.

»Saj za tisti košček mesa mi ni,« je pozneje tožil, »ampak hlačam bi pa mrcina pasja le lahko prizanelsa. Glej, cel kos mi jih je utrgal!«

»Glej ga, nekam pa mora tudi pes zaviti meso. Kam pa drugam, če ne v fliko,« sem ga potolažil.

Zdad pa, dragi Bohinjci, srečno! Če bo šlo vse po sreči, vas pozimi obiščem, toda le tedaj, če boste pridno odkidali kupe smega s cest v vasi.

Vas pozdravlja

VAŠ BODICAR

Banane v ledeni deželi

Za Islandijo — ali po naše ledeno deželo — se v zadnjem času svetovna javnost precej zanima. Ne samo zaradi njenega vztrajnega boja za politično neodvisnost in tudi ne samo zaradi književnika Harolda Laxnessa, ki je dobil Nobelovo nagrado, ampak tudi zaradi naglega gospodarskega razvoja dežele.

Otok meri 132.455 kvadratnih kilometrov in ima okrog 140.000 prebivalcev. Če ne bi bilo Zališkega toka, velikega toplega morskega toka, ki teče od obal Srednje Amerike mimo Islanda proti Severnemu tečaju, bi bil ta otok pokrit z ledeno skorjo, kakor Groenlandija. Obdelovalnih površin ima malo, na njih rodí le krompir. Pod gorami se razprostirajo veliki pašniki. Najbolj pa je na Islandiji razvito ribištvo, ki je zelo moderno opremljeno. Ribiči nalovijo na leto skoraj pol milijona ton rib, večji del slanikov. Razvita je tudi industrija ribjega olja in ribje moke. Dežela ima ugodne pogoje za razvoj industrije aluminija, ker ima bogate zaloge boksita in vodnih sil.

Glavno mesto republike Island — Reikjavik, šteje 65.000 prebivalcev. Ker je podnebje neugodno — poleti po cele

tedne dežuje, pozimi pa se sonce skoraj nikdar ne pokaže — se odvija življenje prebivalcev večinoma v hišah. Toda hiše je treba ogrevati. Kako in s čim — ko nimajo niti premoga niti nafte niti drv. Za ogrevanje Islandci izkoriščajo tople vrelce. Vročo vodo, ki priteka iz teh vrelcev, vodijo po velikih cevodvih do mesta, tam pa jo po omrežju, podobnem vodovodnemu, razdelijo po hišah. V glavnem mestu republike ogrevajo na ta način nad 3000 hiš.

Z vodo iz toplih vrelcev pa ogrevajo tudi umetne vrtove. Zgradili so ogromne steklene grede, ki imajo ob stenah cevi, v katerih se pretaka vroča voda. Na ta način so dosegli, da v teh velikih umetnih vrtovih rastejo sredi ledu in noči banane in grozdje!

Voda iz toplih vrelcev je skrajno

pametno izkoriščena. Čista vroča voda teče naprej v radiatorje, naprave za ogrevanje stanovanj. Tam se od 80 stopinj Celzija shladi na 40 stopinj, nato pa odteka v vodovodno omrežje, ki jo še enkrat dovede v hiše, kjer jo zdaj uporabljajo za pranje in kopanje. Razen tega se odteka tudi v kopališče, v zimski bazen. Tako lahko najdete v hišah po tri vodovodne pipe: ena daje običajno hladno vodo, iz druge priteka topla, iz tretje pa vreča voda.

Voda iz islandskih toplih vrelcev ima pomembno vrednost — je mehka in zato zelo pripravna za pranje. Njena pomanjkljivost pa je v tem, da zaradi mineralnih primesi ni dobra za kuho, čeprav ni škodljiva zdravju. Vendar je važno predvsem to, da daje svojo toploto za ogrevanje hiš, za velike umetne vrtove in zimska kopališča.

Premogovniki na dnu morja

Blizu škotske obale so geologi začeli kakih 1600 metrov od kopnega preiskovati morsko dno, ker menijo, da bodo tam našli nadaljevanje premogovne žile iz bližnjega rudnika na kopnem. Vrtalni stolp za nov podmorski rudnik, ki z vsemi napravami vred tehta 5000 ton, so že sestavljene privlekli z obale.

Se poprej je bilo treba pripraviti temelje: v morsko dno — voda je tam

globoka le nekaj nad 20 metrov — so zabili vrsto jeklenih pilotov. Menijo, da bodo z vrtalnim stolpom prodrli v globino 600 metrov.

Drugi vrtalni stolp nameravajo postaviti še dalje, 5 kilometrov od obale, premog pa bi kopali ali tako, da bi pod zemljo podaljšali rove iz kopenskih rudnikov do podmorskih ležišč, ali pa bi zgradili rudniški jašek kar na vodi. Če postavljeni vrtalni stolp ima 15 metrov nad morsko gladino ploščad z vrtalnimi napravami, grajen pa je tako, da uspešno kljubuje tudi viharjem, ki dvigajo s hitrostjo 130 kilometrov na uro in dvigajo valove visoke do 10 metrov.

Trideset let ni spal

V mestu Manila na Filipinih živi 40-letni Fabiano Geonzon, ki ni spal polnih 30 let. Kot otrok je imel glavobol, ki je postajal hujši in hujši, od 6. leta dalje pa tako močan, da možakar ni mogel več spati. Zdravniki, ki so ga pregledali, pravijo, da je telo samo našlo druge načine za počitek. Zdaj mu je glavobol prenehal. Fabiano je poročen in njegova žena pričakuje desetega otroka. Seveda, če mož sploh ne spi...

NAVODILA ZA OBVAROVANJE PRED STRELO

Ameriški National Bureau of Standards priporoča: med nevihtami najdemo najboljše zavetje pred strelo v trdni hiši, po možnosti daleč od dimnikov, peči, ognjišč in kovinskih predmetov. Če nas nevihta zaloti na prostem, bomo v avtomobilu precej varni. Na prostem stoječa poslopja ali drevesa niso varna, gozd z mnogimi drevesi pa je prilično varno zatočišče pred strelo. Priporočljivo je ogibati se žičnih ograj in vrhov golih gričev. Običajno najvarnejše zavetje pred strelo so velika poslopja, opremljena z dobriimi strelovodi.

ZBRAL IN PRIREDIL — ZGODOVINSKI IN DRUGI PABERKI Z GORENJSKE

BOHINJSKI KOT, del slovenske Švice, je zgodovinsko pomemben zaradi železarstva, ki sega nazaj v prazgodovinsko in rimsko dobo. Stara Fužina, ki ima slikovito lego na skrajni vzhodni obali Bohinjskega jezera, je dobila ime po fužinarstvu. Še danes so v teh krajih vidni ostanki utrjenih topilnic. Po Valvasorjevem poročilu so topili na Starem kladivu (tako se je Stara Fužina takrat tudi imenovala) mnogo železa in so iz njega izdelovali tudi žeblice. Fužine so bile last Ortenburžanov, pozneje Celjanov in nazadnje Habsburžanov. Leta 1868 je kupila Kranjska industrijska družba vse bohinjske fužine in 1891 je ugasnila zadnja peč. Poleg železarstva so se Bohinjci bavili

STARA GORENJSKA KUHINJA V STARI FUZINI V BOHINJU

predvsem z živinorejo, saj so jim pripadale vse glavne planine pod Triglavskim pogorjem. (V Stari Fužini je najstarejša sirarna v Bohinju, ustanovljena 1887.)

V Stari Fužini sta bila vsako leto dva velika sejma in sicer v lopi znamenite cerkvice sv. Janeza ob Bohinjskem jezeru. (Cerkvica spada med arhitektonsko in pokrajinsko najučinkovitejše cerkve na Slovenskem. Prvotno cerkev so postavili najbrž Ortenburžani. Sedanja stavba je zgrajena 1475 v preprosti gotični obliki. Znamenita je zlasti po svojih freskah, ki jih je v glavnem izdelal Jernej iz Loke. Freska sv. Barbare spominja na nekdanje rudokope in fužine, sv. Lenarta na živinorejce in sv. Volbenka na pastirje drvarje in čolnarje. Zanimiva je zlasti slika, na kateri je hudobec upodobljen popolnoma bel. Na deski za oltarjem je tudi lastnoročni podpis pesnika Valentina Vodnika, ki je od 1793 do 1796 služboval kot duhovnik v vasi Goreljek na Pokljuki.) Na te sejme so prihajali predvsem Italijani kupovat živino in železno rudo ter razpečavati svoje sukno in vino. Ko je 1461 Fridrik III. prepovedal te sejme, so nosili Bohinjci sami preko Bače v Italijo železne kepe, gonili živino in drobnico, pozneje nosili v dežah maslo, tovorili škafe in drugo robo.

O kupčevanju Bohinjcev z Italijani priča tudi ohranjena kuhinja na Stari Fužini. V ostalih krajih na Gorenjskem so gospodinje prstavljale železne lonce z burkljami k ognju v peči (po kmečkih domovih vidimo to še dandanes), tu pa visi kotel na ognjišču nad ognjem prav tako, kot vidimo to še zdaj po nekaterih starih primorskih domovih, ki so ta način kuhanja prevzeli od Italijanov.

Ljubezen med štokljami

Ljubezen je štokljam močno prirodna. Znani so primeri, ko so se štoklje spustile v boj z mnogokrat močnejšimi sovražniki, da bi ohranile »zakonskega tovariša« ali mladiča. Tudi ljubosumnost je pri štokljah pogost

pojav. Ko so neki štoklji podtaknili kokošja jajca in so se izvalili pigčano namesto štokljice, je bil samec prepričan, da ga je samica prevarala — napadel jo je in ubil.

Najnovejši primer ljubezni med štokljami poročajo iz Sunje pri Sisku. Na eni izmed kmečkih hiš je ostal par štokelj do nastopa najhujših mrazih dni. Ko je nastopil hud mraz, bi štoklji skoraj zmazali na strehi. Zato so kmetje splezali na streho in odnesli pičici v tople hlev. Nekaj dni pozneje sta si štoklji že opomogli in se udomačili. Živnozdravnik je ugotovil, da ima samica zlomljeno perut in da zaradi tega ni mogla jeseni odleteti v južne kraje. Zvesti samec ni zapustil svoje tovarišice in je ostal pri njej, da bi je branil pred zimskim mrazom.

Ali trda hrana škoduje zobem?

Nekateri zdravniki menijo, da trda hrana, zlasti sladkor, zobem močno škoduje. Dva ameriška znanstvenika pa sta v zadnjem času ugotovila ravno nasprotno. Dolgo vrsto let sta se ukvarjala s proučevanjem vzrokov gnitja zob. Nedavno sta se napolnila v Mehiko, Guatemalo in Peru, kjer sta svoje raziskave nadaljevala na terenu. V teh deželah sta našli na cela plemena, katerih pripadniki imajo zelo dobre zobe, čeprav je v njihovi hrani mnogo ogljikovih hidratov. Po njunem mnenju je trda hrana za zobe mnogo boljše od mehke.

Naravno gnojilo

V Združenih državah so začeli gnojiti zemljo v nekaterih parkih na poseben način: stroj, podoben velikim kosilnicam, pobira po travi odpadke listje, ga zmelje v prah in ga takoj zopet raztrosi.

Vodovodne cevi iz plastične snovi

Na otoku Syltu v Nemčiji so položili v zemljo vodovodno napeljavo iz polietilena. Cevi so odporni zoper vročino in mraz.

Avtomobili modela 1956

Iz središča ameriške avtomobilske industrije Detroita poročajo, da bodo avtomobili modela 1957 že na zunanji precej drugačni od letošnjih. Bodo daljši in nižji, barve pa ne bodo tako kričaste in mešane kot so bile pri letošnjih modelih. Novi avtomobili bodo za nekaj odstotkov dražji. Avtomobilska industrija se kljub višjim stroškom za surovine bolj preveč povišati cene, da se ne bi ponovilo, kar se je zgodilo v začetku letošnjega leta, ko je ostalo neprodanih mnogo avtomobilov.

Dva vojna zločinca?

Čete napadalcev se umikajo iz Egipta. Kaj bodo Združeni narodi storili zdaj? Bodo napadalce kaznovali? Celó v samem angleškem parlamentu so se čuli glasovi, ki to

Predsed. angleške vlade Sir Anthony Eden je z napadom na Egipt skuhal zares vročo juho. Ali jo bo moral tudi pojediti? Naša zgornja slika kaže

Z BUJISCA

spretno fotomontažo: Eden v jetniški obleki nemškega nacističnega generala in vojnega zločinca Hermanna Goeringa in Goering v ječi. Ali ga res čaka ta usoda?

zahtevajo! Nihče drugi kot bivši kronski tožilec Sir Frank Soskice je, ko je kritiziral angleški napad na Egipt, izjavil, da so bili vodje nacistične Nemčije po drugi svetovni vojni obsojeni zato, ker je Nemčija brez vojne napovedi začela vojaške operacije. Tako pravijo pravniki. Kaj pa pravi svetovna javnost? „Pogor svobodi“ imenujejo časopisi izraelsko-angleško-franski napad na Egipt in zahtevajo, naj krivce tega napada, britanske, francoske in izraelske politične in vojaške funkcionarje, postavijo pred mednarodno sodišče prav tako, kot so postavili Goeringa, Hessa, Keitela, Jodla in druge naciste.